

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ØSTIFTERNES BRANDFORSIKRING

1889 — 29. Juni — 1939

AF

ROBERT HOVE

JUSTITSMINISTERIETS TILFORORDNEDE VED BRANDFORSIKRINGEN

RINGSTED
FOLKETIDENDES BOGTRYKKERI
1939

ØSTIFTERNES BRANDFORSIKRING

1889 — 29. Juni — 1939

AF

ROBERT HOVE

JUSTITSMINISTERIETS TILFORORDNEDE VED BRANDFORSIKRINGEN

RINGSTED
FOLKETIDENDES BOGTRYKKERI
1 9 3 9

Østifternes Brandforsikrings Ejendom i København, Vestervoldgade 104.

FORENINGENS STIFTELSE

»ØSTIFTERNES BRANDFORSIKRING«, eller som den hed ved Stiftelsen »Sjællands Brandforsikring for mindre Landbygninger«, har sin Rod i 70'ernes og 80'ernes politiske Kampe, der førte Landbostanden frem til politisk og økonomisk Selvstændighed. Dens Tilblivelse er et Udslag af de storpoltiske Brydninger, Provisorierne og Modsætningen mellem »Herremændene« og »Bønderne«.

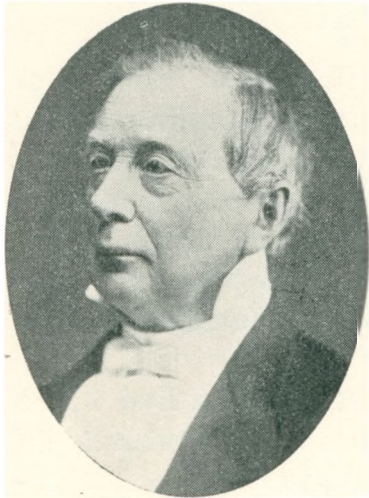
Brandforsikringen indgaar som et naturligt Led i den Række af Institutioner, som Bønderne gennemførte til Hævdelse af deres økonomiske Uafhængighed, sideordnet med Den sjællandske Bondestands Sparekasse, Forbrugsforenings- og Indkøbsforeningsbevægelsen og Oprettelsen af Andelsmejerier og Svineslagterier.

Blandt de Mænd, der bærer Forsikringen frem, finder man da ogsaa en Række ledende Venstrepolitikere. Først og fremmest »gamle Alberti« — Overretsprokurator og Folketingsmand C. C. Alberti. — Han havde paa det Tidspunkt gennemført Oprettelsen af Den sjællandske Bondestands Sparekasse og derigennem erhvervet et Personkendskab over Sjælland som ingen anden. — Hans Indsats gennem Sparekassen, hans Personlighed og hele politiske Løbebane havde skabt et Tillidsforhold mellem ham og Sjællænderne af en enestaaende Ka-

* Ved Fremstillingen i dette Kapitel er tildels benyttet Stof fra det af afdøde Redaktør J. V. Christensen udarbejdede Festskrift ved Foreningens 40-Aars Jubilæum.

rakter. Af senere Politikere, der har virket for Brandforsikringen, kan nævnes: N. J. Larsen, Klaus Berntsen og Poul Christensen.

Det var dog ikke disse enkelte Navne, der bar Brandforsikringen frem. Hovedindsatsen gjordes af de mange

Folketingsmand C. C. ALBERTI.

unævnte, sjællandske Landmænd, som trodsende Prioritetsvanskeligheder og anden økonomisk Forfølgelse, tog Kampen op for at skabe deres egen Brandkasse. Den politiske Selvstændighedstrang vaktes tidligst hos de sjællandske Bønder, og de politiske Problemer optog i en særlig Grad Sindene. I Begtrups Bog: »Det danske Folks Historie i det nittende Aarhundrede« fremhæves, at Folkehøjskolebevægelsen ikke slog Rod paa Sjælland

i samme Grad som paa Fyn. Sjællænderne var ikke saa følelsesbetonede som Fynboerne. Begtrup nævner som typisk en Udtalelse fra en gammel Bonde paa Tudse Næs til en ung Højskolelærer, der havde holdt et religiøst Foredrag: »Ja, jeg foretrækker nu meget Politiken for Religionen.«

Endnu saa sent som i 1894 afsatte Storpolitiken Dønninger i Brandforsikringen. N. J. Larsen, der havde været Formand siden 1891, mødte saaledes stærk Modstand paa Generalforsamlingen den 23. Juni 1894 paa Grund af sin Deltagelse i det politiske Forlig. Poul Christensen, der var Prøvevalgets Leder, udtalte ved den Lejlighed, »at Penge og Politik ikke kan skilles ad«.

De voldsomme politiske Kampe i 70'erne og 80'erne maatte som en Selvfølgelighed sætte sig Spor indenfor Brandforsikringsomraadet. Bortset fra to mindre Bygningsbrandforsikringsselskaber i Jylland var al Bygningsbrandforsikring paa Landet samlet i den alm. Brandforsikring for Landbygninger. Denne Brandforsikring var først ved Lov af 23. April 1870 udskilt fra Justitsministeriets Bestyrelse. Dens øverste administrative Ledelse var hentet fra det tidligere ministerielle Forsikringskontor. Brandforsikringens Repræsentantskab bestod af 33 Medlemmer, hvoraf kun de 8 udgik fra Valgkandidater, valgte af forsikrede med Landbrugsejendomme indtil 16,000 Kr. Det endelige Valg foretoges af Bestyrelsesraad og et Udvalg af Repræsentantskabet. Indenfor de øvrige forsikrede stemtes efter Vægt, saaledes at der gaves 1 Stemme for hver 16,000 Kr. Forsikringssum. Der sikredes saaledes ved denne Valgordning Godsejerstanden og andre Storbesiddere en overvejende Repræsentation, og Valget var indirekte. De stedlige Branddirektører beskikkedes af Bestyrelsesraadet. De bestod endnu af de tidligere kongelig udnævnte Branddirektører, der bar Embedsuniform med trekantet Hat og Kaarde, og som selvfølgelig ikke med et Slag kunde frigøre sig for Embedstraditionerne i den fornemme Brandkasse. Branddirektørerne boede hovedsagelig i Købstæderne. Sognevurderingsmændene valgtes af Branddirektørerne.

Det er klart, at Bønderne ikke kunde finde sig tilpas i en saadan Brandkasse, og at de betragtede hele denne Ordning som et Led i det System, hvormed de politiske Kampe førtes.

Det var naturligt, at det blev gamle Alberti, som førte an i Kampen. Arbejdet for Oprettelsen af den ny sjællandske Brandforsikring begyndte i Efteraaret 1873. Et

Udvalg bestaaende af Folketingsmændene, Overretsprøkurator C. Alberti, H. Hansen, Menstrup, Landstingsmand N. Jensen, Bredtved, og O. Larsen, Store Rørbæk,

ALBERTI-STØTTEN i Sorø.

traadte sammen og anbefalede at indtræde i den nye Brandforsikring. Man angreb Styrelsesformen i Landbygningernes alm. Brandforsikring, de høje Brandkontingenter for de mindre Ejendomme og de store Administrationsudgifter. Fra Landbygningernes Side søgte man at afkræfte Angrebene, bl. a. ved Udsendelse af et af den administrerende Direktør udarbejdet Cirkulære.

Under den fortsatte Diskussion rykker (26. Marts 1874) »en Bonde« ud i »Folketidenden for Midt-Sælland«. Han vender sig mod den almindelige Brandforsikrings Cirkulære og takker den for, at den »saa omhyggelig tager sig af den forsikrede Bondestand, for at den ikke skal blive som vildfarende Faar, der unddrager sig for en billig Klipping og derved udsætter sig for en langt dyrere Klipping af de slemme Herrer Alberti og Hasle samt nogle af deres egne Standsfæller. Den Sælandske Bondestand har dog vist igennem sin egen Sparekasse gjort den Erfaring, at Hr. Alberti hidtil har raadet Bondestanden til dens egen Fordel; denne Kasse har vist gjort den egentlige Bondestand langt mere Nytte, end alle Landets Sparekasser har gjort.« Derefter vender »en Bonde« sig dels mod Styresættet i den almindelige Brandforsikring (af 33 Repræsentanter hører kun 8—9 til Bondestanden, medens Resten er Godsejere), dels mod Administrationens Bekostelighed, der særlig maa antages at ramme de mindre Forsikrede, og dels mod at der er tilstaaet Herregaardene større Nedsættelse end Bøndergaardene.

Sidst i April Maaned 1874 fremkom der under Overskriften »Den nye Brandforsikring for Landbygninger« en Annonce i Dagbladene, i hvilken der indbødes til Møde i Næstved d. 6. Maj og i Ringsted d. 7. Maj for at vedtage Love for Foreningen.

Østifternes Brandforsikrings gamle Protokol indledes med en Omtale af disse to Møder, der begge lededes af C. Alberti, og hvor Lovene vedtoges med forskellige Ændringer, saaledes blev alle Værdier ansat i »Kroner og Øre« mod som oprindelig foreslaaet i »Rigsdaler, Mark og Skilling«.

Et ejendommeligt Vidnesbyrd om, hvorledes det øko-

nomiske og det politiske i disse Tider gaar Haand i Haand, har man i Referatet af Mødet i Ringsted, som derfor gengives her:

»I Ringsted havde indfundet sig en talrig Mængde Landboer, der foreløbig havde indtegnet sig i den nye Brandforsikringsforening for Landbygninger. Salen hos L. Christiansen kunde næppe rumme alle. Af de indtegnede 5,800,000 Rigsdaler var den allerstørste Part fra Sorø Amt og den Del af Præstø Amt, Tybjerg Herred, der strækker sig ind i dette. Heri saa C. Alberti et Vidnesbyrd om, hvorledes »Sorø Amtstidende«, »Folketidenden« og »Næstved Tidende« havde medvirket til Sagens Fremme. Næstvedkredsen, der strækker sig tæt op ved Ringsted, havde tegnet sig talrigst, derefter Sorø 5te (Fuglebjerg), Sorø 2den og Sorø 1ste Valgkreds. En større Kreds samledes til et Maaltid, hvor P. Chr. Zahle som Ordskeerter udbragte et Leve for den ny Forening, hvorefter Alberti ønskede sin Ungdomsven Hasle (der var valgt til Formand) lige saa nidkære Tillidsmænd, som han havde det som den sælandske Bondestands Sparekases Formand. Landmaaler Ph. Nielsen udbragte derefter et Leve for Alberti, hvis Dygtighed og Iver ogsaa havde bragt denne Sag ind paa det rette Spor. Zahle mindede dels om at holde sig til Kongens Ord: en fri Konge for et frit Folk, dels om at Hasle i Landstinget talte Venstres Sag. (Derefter omtales forskellige politiske Begivenheder). Alberti udbragte et Leve for de tre ovennævnte Blades Redaktører. Ligeledes blev der talt af Hasle, H. Hansen, Menstrup, Ole Larsen, Store Rørbæk, P. Christensen, Lynges Eskildstrup (for det forenede Venstre) o. s. v.

Referatet ledsagedes af en Vise, der er blevet afsunget af Festdeltagerne. Den gengives her, skønt visse af dens personlige Hentydninger nu er uklare:

»BRANDERE FOR DEN NYE BRANDFORSIKRING«

Til Brandere! til Brandere, der ikke tænder an,
den ny Forening muligvis dog ogsaa trænge kan.
Til Brandersdorf, til Brandersdorf, som brænder inde med
et stort Reservefond, en Brander er paa rette Sted,
En Brand-Rigsdag med fine Valg vi ej vil sidde i,
for den Slags Klassevalg vi ogsaa helst vil være fri.

Brandpolitik! Brandpolitik! man altid raaber paa,
som Tampen ene brænder varmt hos dem, der er de Smaa.
Ej Smaafolk har, ej Smaafolk har dyr Administration
og samler ej Reservefond, der naar en Million.
Ja, brænder der et Slot, saa kan man sikkert stole paa,
det brænder nok saa flot som dér, hvor Taget er af Straa.

Branddirektør! Branddirektør! se han skal være fin,
han slukker med Champagneskum og ej med Brændevin.
Et Brandforhør, et Brandforhør, det let gaar op i Røg,
naar Højvelbaarenheden kommer med sit Køretøj.
Men véd De, hvad man kalder en grov Brandpolitik,
det er, naar Venstre stemmer for en bedre Svovlstik.

Den brænder af, den brænder af, den høj're Politik,
som finder, at det bleven er saa gyselig en Skik,
at Penge skal, at Penge skal gaa andre Steder hen
end dér, hvor Staten lønner alle Højres Embedsmænd.
Det var jo, mener man, den rigtig gode gamle Tid,
da ingen uden Embedsmænd fik Lov at faa en Bid.

Nu Bøgh han vil, nu Bøgh han vil, at vi skal brændes op,
men det vil svie haardt til mangeløvrig Bøgetop.
Nu slukke vi, nu slukke vi vor Sorg i Bollen her!
En Bolle Afbrændt tør man med en Brander komme nær?
Til Varme ogsaa Brandere man prægtigt bruge kan,
men fyr dog helst, men fyr dog helst, til Hjertet staar i Brand.

Slutningsverset hentyder til Erik Bøgh, der som Redaktør af »Folkets Avis« modarbejdede den ny Brandforsikring.

Tilsvarende Møder holdtes derefter i de følgende Dage i Roskilde, Hillerød, Holbæk og Slagelse; allevegne vedtoges Lovene og bekræftedes Valgene af Formand og af Formandsraad (Udvalgets foran nævnte Medlemmer).

I Løbet af Sommeren og Efteraaret holdtes 19 Kreds-møder til Valg af Kredsformænd.

Men den 8. Oktober 1874 gik Tæppet ned. Protokollen meddeler: Formandsraadet holdt Møde, hvori det gennemgik Justitsministeriets Skrivelse af 22. September 1874 om de Betingelser, under hvilke han vilde godkende Brandforsikringen. Det vedtoges, at Formanden skal tale med Justitsministeren for at faa nærmere Forklaring om de indeholdte Bestemmelser, fremdeles om han vil støtte et Lovforslag om at give Foreningen legal Fortrins-

ret for Kontingenterne og Udpantningsret og om, at en Attest om, at en Bygning er optaget i denne Brandforsikring er tilstrækkelig til at faa den udslettet af den almindelige Brandforsikring og endelig om, hvorledes han vilde stille sig overfor et almindeligt Lovforslag om Brandforsikringsforeninger. Det overdroges de i København værende Medlemmer af Formandsraadet i Forening med Formanden at tage Beslutning om, hvad der fremdeles skulde foretages.

Dermed slutter Protokoltilførslerne. Der blev søgt Udvej for at faa Spørgsmaalet løst gennem et Forslag paa Rigsdagen om at give Regeringen Bemyndigelse til at give Sanktion paa Oprettelse af en Brandforsikring, naar den tegnede Forsikring udgjorde mindst 10 Mill. Kr. og Bestyrelsen forpligtede sig til at offentliggøre Regnskab for den, samt naar alle Forsikringens Interessenter var solidarisk ansvarlige. Men Justitsministeren (Klein) krævede som Betingelse for Oprettelsen: Reservefond, Kontrol med Styrelsen samt et højere Beløb end 10 Mill. Kr. som almindeligt Minimumsbeløb.

Den 15. Februar stillede det nedsatte Udvalg et helt nyt Forslag, hvorefter Reservefonden skulde fastsættes til $\frac{1}{5}$ pCt. af det tegnede Beløb, og dette Minimumsbeløb skulde det saa overlades til Ministeren at fastsætte.

Sagen naaede ikke at komme til 3. Behandling og var dermed bortfaldet.

Overfor denne stærke Modstand fra Regeringens Side ansaa man det for haabløst at fortsætte Arbejdet, og Sagen hvilede derefter i en Aarrække. Først da den politiske Kamp satte ind fra Midten af 80'erne med en hidtil ukendt Styrke, kom der paany Røre om Spørgsmaalet. En medvirkende Aarsag var ogsaa den ugunstige

Udvikling, som Forholdene tog for Landbygningernes Brandforsikring. Fra 1885—87 tiltog Brandene indenfor Foreningen i en saadan Grad, at Formuen formindskedes fra 4 Mill. Kr. til 230,000 Kr. Da Brandene hovedsagelig ramte Herregaardene, rejstes paany Kritiken over Bøndergaardenes Forfordeling paa Bekostning af Herregaardene.

Stærk Kritik vakte efter Politiken for 9. Juni 1887 et Repræsentantskabsvalg, som fandt Sted i Odense Amt. Ved dette Valg væltede Højre Folketingsmand Klaus Berntsen, idet man i Strid med hidtidig Praksis nægtede Fæsterne Stemmeret. Repræsentantskabet afviste med 29 Stemmer mod 16 en Klage over Valget.

I Politiken for den 12. August 1887 skrev den sjællandske Folketingsmand, Gaardejer Hans Dønnergaard, Ousted, en Artikel under Titlen: »To brændende Spørgsmaal«. Vi har sejret over hele Linjen, siger Højre. Venstre skændes. Der er dog 2 Omraader, hvor vi endnu ikke har ført Krigen med Eftertryk, nemlig i Kreditforeningernes Bestyrelse og paa Brandforsikringsomraadet. Lad os give Herremændene Svar paa Tiltale for deres Optræden paa det sidste Repræsentantskabsmøde i Landbygningerne. De smed først Fæsterne ud som Stemmeberettigede. Dernæst tager de en Afgift af 4 Øre pr. 100 Kr. for Forsikringer under 24,000 Kr. Dette er at bruge Magt og bruge den brutalt.

Overfor Regeringens Modstand ansaa man det til at begynde med for haabløst at arbejde for Oprettelsen af en ny sjællandsk Brandkasse. Man valgte den Udvej at gaa ind i Agitationen for Indmeldelse af de sjællandske Bøndergaarde i den jyske Brandforsikring for mindre Ejendomsbesiddere. Den kendte jyske Venstrepolitiker, Folketingsmand Jens Busk, der var Formand for

Repræsentantskabet for den jyske Brandforsikring, agiterede stærkt for Tilslutning til denne i Jylland, idet han slog voldsomt paa de politiske Streng. I Efteraaret 1887 forlagde han Virksomheden til Sjælland, idet han traadte i Samarbejde med Folketingsmand Dønnergaard. I Politiken for 21. Oktober 1887 indeholdes en Meddelelse om, at Busk og Dønnergaard i den nærmeste Tid vil holde en Række Foredrag til Belysning af Herremændenes Brandkasse i Præstø, Roskilde og Holbæk Amter.

Samtidig forelagde Dønnergaard i Folketinget paa egne og Medforslagstilleres (C. Alberti og H. Hansens) Vegne et Forslag til Lov om Brandforsikringsforeninger for Landbygninger. Han udtalte dog nogle Dage efter i Bondevennen, at der under de nuværende Forhold ikke var megen Anledning til at tro, at Forslaget naaede velbeholdent gennem Landstinget og anbefalede derfor Indmeldelse i den jyske Forening.

Der holdtes nu en Række Møder paa Sjælland af Jens Busk og Dønnergaard, hvor der agiteredes for Tilslutning til den jyske Brandkasse. Denne synes at have haft Fremtidsmuligheder, bl. a. paa Ringstedegnen, saaledes melder Ringsted Folketidende den 7. Januar 1888, at Farringløse Sogns demokratiske Forening i December Maaned 1887 nedsatte et Udvalg for at virke for Sagen. Udvalgets Formand var den da 23-aarige, nuværende Næstformand for Østifternes Brandforsikring, Søren Jensen Hyldegaard, Tvindelstrup. Der meldte sig foreløbig 15 Ejendomsbesiddere med en Forsikringssum af 70,000 Kr., og 24 andre vilde følge efter, forsaavidt deres Prioritetsforhold ikke hindrede dem deri.

Imidlertid standsede Bevægelsen brat ved Modstand fra en Side, som man mindst havde ventet, nemlig gamle Alberti. Den 27. November 1887 var under dennes

Sygdom hans Søn, Højesteretssagfører A. Alberti valgt til Formandssuppleant i Den sjællandske Bondestands Sparekasse. Politiken for 25. Januar 1888 indeholder et Brev og et Svar. Brevet var fra A. Alberti, hvori han henviser til, at den jyske Brandforsikring i sit Blad Den danske Folkeven, Nr. 10, indeholder i høj Grad krænkende Udtalelser om gamle Alberti, søger at undergrave Tilliden til Sparekassen og opfordrer til Pengeuddrag af denne. Derfor har Sparekassen foreløbig nægtet, at Ejendomme, hvori den har Prioriteter, overføres til den jyske Brandkasse. Alberti spørger nu Dønnergaard, om denne har nogen Andel heri. Dønnergaard svarer ved absolut at tage Afstand herfra.

SØREN JENSEN HYLDEGAARD,
Sneslev.

Sagen vakte et ikke ringe Røre. I Ringsted Folketidende af 3. Februar 1888 skrev saaledes Søren Jensen Hyldegaard en Artikel under Titlen: »Bondestandens Sparekasse og Brandkassesagen«, hvori han gav Udtryk for sin Forundring over, at den Omstændighed, at et Blad, hvoraf Formanden for den jyske Brandkasse var Medudgiver, har fornærmet Sparekassens Formand, skulde medføre, at de sjællandske Bønder ikke kunde faa den Fordel, som de ventede at opnaa ved at indtræde i den jyske Brandkasse. Det var for Smed at rette Bager.

Tiden er dog nu moden til Oprettelsen af den sjællandske Brandkasse.

Den 11. Februar 1888 afholdtes et Møde i Ringsted af Tillidsmændene i Bondestandens Sparekasse. Paa dette Møde var Formands-Suppleanten i Sparekassen, A. Alberti, til Stede. Og det hedder i en Bladmeddelelse, at »man drøftede Oprettelsen af en Brandkasse for

Kontroll. Direktor
POUL CHRISTENSEN

Sjælland«. A. Alberti meddelte, at Justitsministeren, hvis Samtykke efter Lovgivningen var nødvendig, havde givet Løfte om at godkende den paa-tænkte Brandkasse, naar der var indtegnet en Forsikrings-sum af 10 Millioner Kr. Alberti tilføjede, at selv om man vilde vælge ham til Formand for den ny Brandkasse, vilde han ikke paa nogen Maade modtage Valg.

I en redaktionel Tilføjelse hedder der, at det forekommer værd at støtte Sagen: »under alle Omstændigheder foregribes der intet ved at faa prøvet, om der er tilstrækkelig Stemning for Sagen«.

At en saadan Stemning var til Stede, saas af »Morgenbladet« og »Politiken« for 15. Februar 1888, hvor et Opraab, underskrevet af 93 Landmænd fra alle Egne af Sjælland, opfordrede til Dannelse af en ny Brandforsikring. Paa det Opraab, som senere udsendtes over hele Sjælland, var Underskrifternes Antal vokset til 325, der fordelte sig med 41 fra Præstø Amt, 64 fra Frederiksborg Amt, 141 fra Sorø Amt, 53 fra Holbæk Amt og 26 fra Københavns Amt.

Dette Opraab havde følgende Ordlyd:

*Om Oprettelse af
en ny Brandforsikring for mindre Landbygninger
paa Sjælland.*

Nødvendigheden af økonomiske Reforme gjør sig mere og mere gjældende. Hvor saadanne kunne iværksættes, bør ingen Tid spildes. Men til med Sikkerhed at opnaa dem udkræves, at de Mænd, hvis Interesser i den paagældende Sag ere fælles, slutte sig sammen om dens Gjennemførelse uden Bihensyn.

De mindre Landejendomsbesiddere paa Sjælland kunne have stor Fordel af Oprettelsen af en ny Brandforsikring for deres Bygninger. Øjeblikket til Oprettelsen af en saadan er saa gunstigt som ingensinde før, naar *fuld Sammenslutning og Sammenhold om denne Sag* finder Sted.

Vi opfordre alle dem, der ere interesserede i en saadan Brandforsikrings Oprettelse, til at have Opmærksomheden henvendt paa denne Sag. De bør uden Tøven slutte sig til den, naar den om kort Tid bliver bragt frem paa Møder omkring paa Sjælland. Om disse Møder vil nærmere Bekjendtgørelse finde Sted.

I Februar 1888.

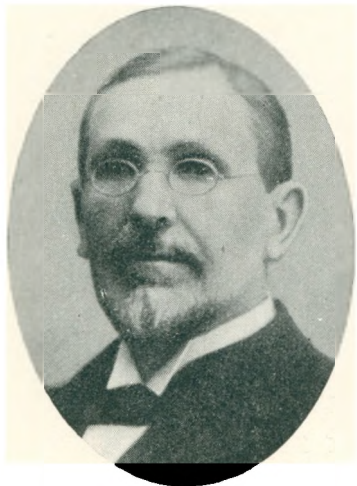
(Navnene.)

Bekendtgørelsen havde den Virkning, at alle samledes om Arbejdet for Oprettelsen af den sjællandske Brandkasse. Paa et Møde i Ringsted den 18. Februar 1888 vedtog saaledes de Interesserede i Landbygningernes Brandforsikring, som tidligere havde været stemt for at indtræde i den jyske Forsikring, at udsætte Sagen paa Grund af Udsigterne til Oprettelsen af en sjællandsk Brandkasse.

Hovedaarsagen til den ændrede Situation maa søges

i de gode Udsigter for Gennemførelsen af det i Folketinget indbragte Lovforslag om Brandforsikringsforeninger for Landbygninger.

Under Behandlingen var C. Alberti Ordfører; han mindede bl. a. om, at Justitsministeren (Nellemann) havde billiget Oprettelsen af en ny Brandkasse, og Nellemann udtalte i sin Tale, at »man ikke fra Regeringens Side kan stræbe efter at opretholde den Grundsætning, at man som et Princip skulde lægge Hindringer i Vejen for, at der dannedes flere Brandforsikringsforeninger end dem, der nu bestaar«. Forøvrigt gav Forhandlingen om Lovforslaget ingen Anledning til Kritik af Planerne om den ny Brandforsikring, men derimod til et

N. J. LARSEN.

hæftigt Ordskifte mellem forskellige Tingmænd (som Dønnergaard, Søren Kjær, Villads Holm, Bjørnbak, Hummeluhr og Tutein) om andre Brandforsikrings Omkostninger og Vilkaar i det Hele taget.

Lovforslaget naaede ikke gennem Folketinget i Samlingen 1887—88.

Dette skyldtes Modstand fra Landstinget, som vilde have Forslaget i Udvalg, men det var klart, at dette under Hensyn til Justitsministerens Stilling kun vilde betyde, at Sagens Gennemførelse udsattes til næste Rigsdagssamling. Politiken udtaler da ogsaa i en Artikel af 6. April 1888 om Rigsdagens Virksomhed, at Hr. Nellemann efter alles Mening har vist sig flink, dels med-

gørlig og villig i Udvalg, dels benyttende sin Autoritet overfor Landstinget.

I Foraaret 1888 afholdt A. Alberti en Række Agitationsmøder paa Sjælland, og Tegningen til den nye Brandkasse steg stadig. Den 28. Marts holdtes saaledes Møde i Næstved. Der var da tegnet 13 $\frac{1}{2}$ Million Kr. Den 7. April i Ringsted. Ved dette Møde optraadte Søren Jensen Hyldegaard som Taler for den nye Brandforsikring. Den 15. April i Køge — tegnet 26 $\frac{1}{2}$ Million Kr. — og den 27. April i Karise. Som Forsvarer for Landbygningernes Brandforsikring mødte ved disse Møder Direktør Tvermoes og den senere Direktør Tronnier.

Alberti anlagde navnlig Agitationen paa, at Sjællænderne i Forhold til Jyderne i de sidste 28 Aar havde betalt 100,000 Kr. aarlig for meget. Tvermoes bestred i en Artikel i Politiken af 2. April 1888 disse Tal, men erkendte dog, at Sjællænderne i de sidste Aar havde betalt ca. 1,200,000 Kr. for meget.

Den 31. Juli 1888 afholdtes Prøvevalg og Generalforsamling i Roskilde. Der var mødt ialt 500 Interessenter. Generalforsamlingen begyndte Kl. 11 og sluttede først Kl. 5. Der forhandlede om Vedtægter for Foreningen; blandt Deltagerne i Forhandlingerne nævnes Søren Jensen Hyldegaard. Til Formand valgtes A. Alberti, der dog kun vilde vælges midlertidig. Til Næstformand valgtes Gaardejer P. Rasmussen, Krøjerup.

Forudsætningen for, at Sagen kunde komme helt i Orden, var endelig Vedtagelse af Rigsdagen af en Brandforsikringslov.

I Samlingen 1888—89 forelagdes Forslaget først i Landstinget, hvor Behandlingen var meget kort, men hvor man i Udvalget foretog den Ændring, at der som Betingelse for, at saadanne Kasser skulde kunne anerken-

des, maatte være tegnet Interessenter for en Værdi af 20 Millioner Kr.; i det oprindelige Forslag var Ministeren med Hensyn til dette Beløb stillet frit. Lovforslaget vedtoges enstemmigt i Landstinget ved 3. Behandling den 22. Marts 1889. Folketinget vedtog efter en yderst

KLAUS BERNTSEN.

kortvarig Behandling Forslaget saaledes, at det var færdigt fra Rigsdagen den 30. Marts 1889. Og Loven stadfæstedes af Kongen den 12. April 1889.

Fremstillingen af Østifternes BrandforsikringsTilblivelse rejser naturligt Spørgsmaalet, om de i Agitationen fremførte Angreb paa Landbygningernes almindelige Brandforsikring var berettigede.

Hvad angaar Angrebene paa Landbygningernes Brandforsikrings Styrelsessæt, synes der

ingen Tvivl om, at dette i sin daværende Skikkelse ikke tilfredsstillede Tidens Krav. Den foran beskrevne urimelige Valgordning af 1870 til Repræsentantskabet forbedredes vel noget i 1882, hvorved Repræsentantskabet udvidedes til 47 Medlemmer, nemlig 2 Repræsentanter for hver af de 21 Amtsrads kredse, 3 for Københavns Forstæder, 1 for Frederiksberg Kommune og 1 tilforordnet af Justitsministeriet. Der valgtes dog stadig middelbart i 1 Klasse (indtil 24,000 Kr. i Forsikringssum), og der gaves Stemmetal efter Forsikringssummens Størrelse indenfor andre Klasser. I 1888 fik Fæsterne Valgret. Først i 1908 — den Periode, som Selskabet selv i sit Festskrift kalder for den demokratiske Periode — indførtes almin-

delig og lige Valgret, saaledes at hver Interessent kun fik 1 Stemme, uden Hensyn til Ejendommens Størrelse, og direkte Valg. I 1899 henlagdes Valg af Vurderingsmænd til Interessenterne.

Den paa Baggrund af de politiske Brydninger saa stærkt fremdragne Anke, at Bønderne betalte for Herremændene, har altid været bestridt fra Landbygningernes almindelige Brandforsikrings Side. At Spørgsmaalet rejstes forstaas naturligt af, at Brandforsikringens Tarif af 1857 baade i 1858 og 1869 ændredes i Favør af de store Ejendomme.

Hvad endelig angaar den sidste Anke, at Sjælland betalte for meget i Forhold til Jylland, er dette ikke bestridt, forsaavidt angaar de sidste Aar forud for Oprettelsen af Østifternes Brandforsikring. I 1899 gennemførte Landbygningernes Brandforsikring da ogsaa en Gruppetdeling mellem Ejendomme paa Øerne og Jylland. Den Udvikling, som Landbygningernes Brandforsikring er undergaaet, synes saaledes at bekræfte Rigtigheden af de rejste Angreb og Værdien af Oprettelsen af Østifternes Brandforsikring.

Sluttelig skal fremhæves, at ligesaa naturligt som det var, at de stærke politiske Kampe i 70'erne og 80'erne gav Anledning til Oprettelsen af Østifternes Brandforsikring og prægede Brandforsikringens første Form, ligesaa unaturligt vilde man — efter at Grundreglerne for Brandforsikringens Styrelse og Virken er fastslaaede med Interessenternes absolutte Ligeberettigelse som Udgangspunkt — finde det, om politiske Modsætninger nu skulde give sig Udslag indenfor Brandforsikringens Styrelse. Der sættes fra Interessenternes Side en Ære i, at alle kan samles i et fælles Arbejde for Brandforsikringen uden Hensyn til forskellig politisk Opfattelse.

KAPITEL 2.

FORENINGENS ORGANER OG ADMINISTRATION

Under Agitationen for Brandforsikringens Oprettelse fremhævedes til Stadighed Betydningen af, at der skabtes en Brandforsikring, som helt igennem hvilede paa Medlemmernes Selvstyre. Der skulde være direkte Valg, og Valgordningen skulde tilrettelægges saaledes, at Medlemmerne ude i Distrikterne fik en nem Adgang til at gøre deres Indflydelse gældende. Der skulde endvidere være lige Valgret, saaledes at hvert Medlem fik én Stemme og kun én Stemme uden Hensyn til den forsikrede Ejendoms Størrelse.

Dette Selvstyre gennemførtes i fuldeste Omfang ved Brandforsikringens første Vedtægt, stadfæstet d. 29. Juni 1889. Det har holdt sig gennem de forløbne 50 Aar, og de Ændringer, der i Tidens Løb er sket i Valgmaade og Styrelsesform, er yderst faa og udelukkende dikteret af praktiske Hensyn uden at rokke ved Selvstyreprincippet.

Grundledet i Brandforsikringens administrative Opbygning er Distrikterne. Efter Vedtægten inddeler Bestyrelsen Foreningens Omraade i Distrikter af passende Størrelse, og det har altid været en Ledetraad for Bestyrelsen, at Distrikterne ikke blev større, end at den naturlige lokale Tilknytning mellem Distrikternes Interesser og Distriktsformændene, nu Branddirektørerne

bevaredes. Branddirektørerne er det vigtigste Bindeled mellem Foreningen og Medlemmerne. De udfører, som det staar i Vedtægterne, Foreningens lokale Forretninger og har i det hele taget at paase Foreningens Interesser. Paa det rigtige Valg af Branddirektører og Vurderingsmænd beror Foreningens Trivsel, og det er derfor forstaaeligt, at man straks fra Stiftelsen har henlagt disse Valg til de lokale Interessenter selv, saaledes at de kunde faa Repræsentanter, som efter deres egen Opfattelse passede dem bedst.

De første Distriktsvalg afholdtes i Sommeren og Efteraaret 1888. Navnene paa de valgte Distriktsformænd er indførte i Bestyrelsesprotokollen. Et Gennemsyn viser den mægtige Strømkæntring, der fandt Sted i Sammenligning med Landbygningernes Brandforsikrings lokale Administration. Der er intet Embedspræg over Valgene, der valgtes saa godt som udelukkende Gaardejere. De fleste Navne paa de Mænd, som udførte Pionerarbejdet indenfor Østifternes Brandforsikring, er vel nu glemte, men det er dog naturligt at nævne 2 Mænd paa Grund af den store Betydning, som de fik for Brandforsikringen, nemlig Husmand, senere Landbrugsminister og Formand for Brandforsikringen, Poul Christensen af Ødemark, der valgtes i Sorø Amts 8. Distrikt, og Foreningens nuværende Næstformand, Gaardejer Søren Jensen Hyldegaard af Tvindelstrup, der valgtes i Sorø Amts 3. Distrikt. Distrikternes og Branddirektørernes Antal udgør for Tiden 158 og Vurderingsmændenes Antal 1200.

Den centrale Ledelse af Foreningen ligger hos Generalforsamlingen, Bestyrelsen, Forretningsudvalget, Formanden og den administrerende Direktør.

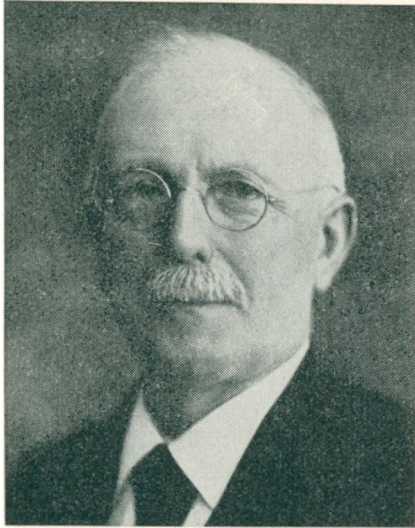
Generalforsamlingen har den højeste Myndighed i alle Foreningens Anliggender. Af særlige Opgaver, som er

henlagte til den ordinære Generalforsamling, nævner Vedtægten: Ændring i Foreningens Vedtægt og Tarif, Valg af Formand, Næstformand, Bestyrelse og Revisorer og Godkendelse af det reviderede Regnskab.

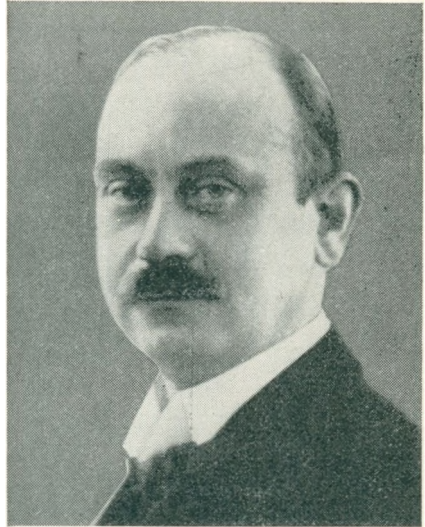

Bestyrelsesmøde April 1939.

For Generalforsamlingen gælder nu som ved Foreningens Stiftelse, Selvstyreprincippet. Ethvert Medlem, der ikke er umyndig eller fallit, har Ret til at deltage i Forhandlingerne og Afstemninger, enten personlig eller ved en frit valgt Fuldmægtig blandt Medlemmerne, naar Anmeldelse sker til den adm. Direktør 8 × 24 Timer før Generalforsamlingens Afholdelse. For Benyttelse af Fuldmægtig gælder efter Vedtægten visse naturlige Be-

Gaardejer **H. P. MADSEN**,
Tune.

Direktør **H. C. ANDERSEN**, R. af Dbg. & Dbmd.,
Roskilde.

Smedemester **J. C. A. LARSEN**, R. af Dbg.,
Horsørød.

Sognefoged **HANS JENSEN HANSEN**,
Udlejre pr. Ølstykke.

grænsninger. Tungen paa Vægtskaalen udgør dog Branddirektørerne, der møder enten personlig eller ved en valgt Stedfortræder, saavidt muligt en af Distriktets Vurderingsmænd, som Talsmand for Distriktets Interessenter og med Stemmeret for de Interessenter, som ikke selv giver Møde. Efter Foreningens første Vedtægt var Branddirektøren ikke uden videre Talsmand for Distriktet, idet der forud for Generalforsamlingen skulde holdes et Distriktsmøde til Valg af Talsmand for Distriktet. Saa sent som paa Generalforsamlingen i 1920 forkastedes et Forslag om, at Branddirektøren skulde være selvskreven Talsmand for sit Distrikt; man var, skønt man var klar over, at Branddirektøren, der selv var valgt af Distriktets Interessenter, var den naturligste Repræsentant for disse, bange for, at der kunde rejses blot en formel Kritik for Fravigelse af de hævdvundne Principer. Foreningens Vækst og praktiske Grunde førte dog med sig, at man senere indførte den naturlige Ordning med Branddirektøren som Distriktets selvskrevne Formand. Afgørelser paa Generalforsamlingen træffes ved simpel Stemme flerhed, til Vedtægtsændring eller Ophævelse af Foreningen kræves dog to Trediedele af de afgivne Stemmer. Hvert Medlem har en Stemme.

Iøvrigt er Apparatet for Generalforsamlingen det sædvanlige. Der finder Bekendtgørelse Sted i forud af Bestyrelsen bestemte Blade. De politiske Rørelser afspejler sig i det første Valg af Blade, idet der hertil valgtes Politiken, Morgenbladet og Venstrebladet, senere benyttes en Overgang Dannebrog og Agrardagbladet, nu Politiken og Berlingske Tidende.

Ledelsen af Generalforsamlingen ligger hos en valgt Dirigent, en Tillidspost, der selvfølgelig giver Udtryk

**Parcellist N. P. ANDREASEN, M. F.,
Forsinge.**

**Tømrermester EDV. HANSEN,
Asnæs.**

**Gaardejer NIELS PEDERSEN,
Kathrinebjerg.**

**Amdsraadsmedlem H. C. PEDERSEN,
R. af Dbg. & Dbmd.,
Store-Heddinge.**

for de valgte stærke Stilling indenfor Foreningen. Fra 1898 valgtes daværende Folketingsmand Poul Christensen til Dirigent, indtil han i 1921 afløstes af den nuværende Næstformand, Søren Jensen Hyldegaard, der siden har beklædt Hvervet. Indtil 1902 afholdtes Generalforsamlingen i Roskilde, derefter i København.

De paa Generalforsamlingen behandlede Emner har i Aarenes Løb hovedsagelig været de i Vedtægten angivne Valg af Bestyrelse, Formand, Næstformand og Revisorer samt Ændringer i Vedtægt og Tarif.

Bestyrelsen bestaar af 22 Medlemmer, nemlig Formanden og Næstformanden, to Medlemmer for hvert af Østifternes 9 Amter og to Medlemmer for Københavns Forstæder og Frederiksberg. Medens Formanden og Næstformanden vælges af hele Generalforsamlingen, vælges de øvrige Medlemmer af de i Generalforsamlingen deltagende Talsmænd og Stemmeberettigede, der hører under det paagældende Omraade.

De nuværende Medlemmer er:

For Københavns Amt:	Gdr. H. P. Madsen, Elkjærsgaard, Tune, valgt 1923	
» » »	Direktør H. C. Andersen, R. af Dbg., Dbmd., Roskilde	» 1937
» Frederiksborg Amt:	Smedemester J. C. A. Larsen, R. af Dbg., Horserød	» 1929
» » »	Sognef. Hans Jensen Hansen, Udlejre	» 1937
» Holbæk Amt:	Parcellist, Folketingsmand N. P. An- dreassen, Forsinge	» 1923
» » »	Tømrermester Edv. Hansen, Asnæs	» 1938
» Præstø Amt:	Amtsraadsmedlem H. C. Pedersen, R. af Dbg., Dbmd., Nordgaard, St. Heddinge	» 1923
» » »	Gdr. Niels Pedersen, Kathrinebjerg	» 1938
» Sorø Amt:	Bygmester Vilh. Olsen, Ringsted	» 1935
» » »	Gdr. Laurits Sørensen, Rævsagergaard, Tjæreby	» 1935
» Maribo Amt:	Gdr. Morten Mortensen, Bønned	» 1928
» » »	Gdr. Peder Pedersen, Killerup	» 1936

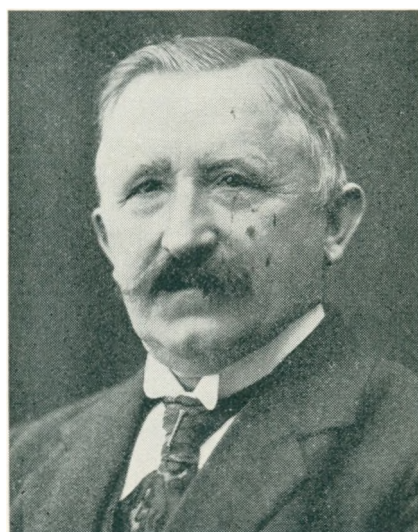
**Bygmester VILH. OLSEN,
Ringsted.**

**Gaardejer LAURITS SØRENSEN,
Tjæreby.**

**Gaardejer MORTEN MORTENSEN,
Bonned.**

**Gaardejer PEDER PEDERSEN,
Kilerup.**

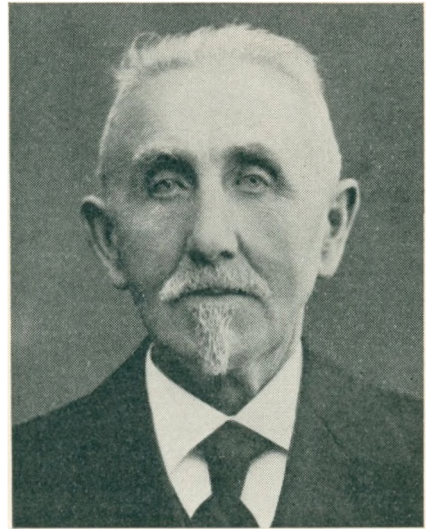
For Odense Amt:	Gdr. N. J. Rud, Damgaarden, Balslev, valgt	1931
» » »	Husmand Karl Andersen, Bækhuset, Kølstrup	» 1937
» Svendborg Amt:	Snedkermester Fr. Hansen, Ryslinge	» 1918
» » »	Gdr. P. Rasmussen, Strandlyst	» 1938
» Bornholms Amt:	Bankdirektør A. P. Henriksen, Aakirkeby	» 1906
» » »	Gdr. Marcus Blem, Engegaard, Lobbæk	» 1933
» Københavns Forstæder:	Folketingsmand J. Chr. Jensen, Kbhvn.	» 1922
» Frederiksberg:	Tømremester Carl H. V. Nielsen, Fre- deriksberg	» 1935

Bestyrelsens Størrelse er vokset med Foreningen. Paa den første Generalforsamling i 1891 valgtes kun Repræsentanter for de 5 sjællandske Amter. Uanset at Foreningen i 1892 havde udvidet sin Virksomhed til samtlige til Sjællands Stift hørende Øer og i 1893 til samtlige Østifter, valgtes der paa Grund af den ringe Tilslutning af Interessenter fra de paagældende Amter i de første Aar først i 1897 Repræsentanter for Odense og Maribo Amter, i 1900 for Svendborg Amt og i 1906 for Bornholms Amt. Repræsentanter for Københavns Forstæder og Frederiksberg valgtes først i 1918.

Bestyrelsen vælges for 5 Aar. Den er efter Generalforsamlingen den øverste besluttende Myndighed indenfor Foreningen, udtrykt i Vedtægten saaledes, at den i det hele taget træffer Bestemmelser i de Anliggender, som Vedtægten eller andre gyldige Bestemmelser henlægger til dens Afgørelse. Den behandler de Sager, som Direktionen eller Forretningsudvalget forelægger den, eller som den finder Anledning til at fordre sig forelagt. Af særlige Opgaver, som paahviler Bestyrelsen, nævner Vedtægten Valg af og Fastsættelse af Ansættelsesvilkaar for den administrerende Direktør, Fastsættelse af Reglerne for Direktørens og Forretningsudvalgets Forretningssang, af Lønregulativet for Hovedkontorets Per-

Gaardejer N. J. RUD,
Balslev.

Fhv. Branddirektor KARL ANDERSEN,
Fangel.

Snedkermester FR. HANSEN,
Ryslinge.

Gaardejer P. RASMUSSEN,
»Strandlyst« pr. Rudkøbing.

sonale, Anordning af sagkyndig Revision ved en statsautoriseret Revisor, Optagelse af Laan paa Foreningens Vegne og Inddeling af Foreningens Omraade i Branddistrikter. Afgørelser træffes ved simpel Stemme flerhed. Den adm. Direktør har Stemmeret i Bestyrelsen. I Tilfælde af Stemmeligthed gør Formandens Stemme Udslaget. Bestyrelsen afholder Møde den første Maaned i hvert Kvartal og kan indkaldes til ekstraordinært Møde af Forretningsudvalget eller efter Begæring af mindst 4 af Bestyrelsens Medlemmer. Efter Praksis forelægges alle Sager, der ikke henhører under den sædvanlige Forretningsgang, for Bestyrelsen, ligesom denne paa de ordinære Møder følger Foreningens Virksomhed gennem Oplæsning af Forretningsudvalgets Protokol, Meddelelse om Tilgang af Forsikrede, Brandskader, Bevægelser i Foreningens Formue etc.

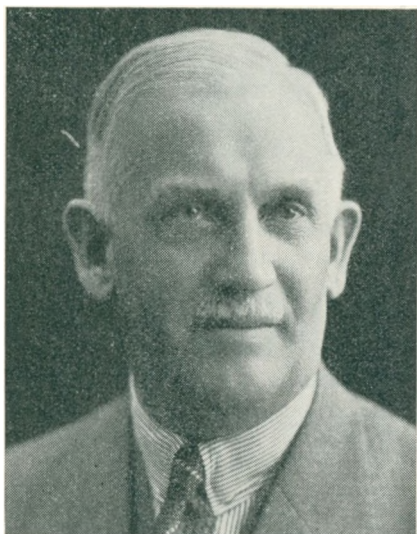
Under Foreningens forholdsvis ringe Omfang i de første Aar efter Stiftelsen var der ikke Trang til noget Forretningsudvalg, idet de under den almindelige Forretningsgang hørende Sager, som ikke kunde afgøres af Formanden, var saa faa, at Bestyrelsen uden Vanskelighed kunde afgøre disse. Spiren til Forretningsudvalget findes i en Bestyrelsesbeslutning af 6. September 1897, hvorefter et 3-Mands-Udvalg bemyndiges til at optage haardttagne Beboelsesbygninger til Forsikring, naar Forsikringssummen ikke overstiger 70,000 Kr. Den almindelige Grænse var efter Vedtægten 35,000 Kr. for den enkelte Ejendom, og denne Grænse kunde kun fraviges i særlige Tilfælde ved Bestyrelsens enstemmige Beslutning. Bemyndigelsen var blevet en Nødvendighed, efter at Foreningens Forsikringer i Københavns Forstæder, Frederiksberg og Københavns Omegn havde taget Fart. Paa et Bestyrelsesmøde den 12. Maj 1909 bestemtes det, at

**Gaardejer MARCUS BLEM,
Lobbæk.**

**Bankdirektør A. P. HENRIKSEN,
Aakirkeby.**

**Tomreremester CARL H. V. NIELSEN,
Frederiksberg.**

**Folketingsmand J. CHR. JENSEN,
Vålby.**

konstituere dette Udvalg, der fremtidig skulde bestaa af Formand, Næstformand og 2 Medlemmer, som Forretningsudvalg, saaledes at det skulde samles mindst een Gang maanedlig og forhandle om foreliggende Spørgsmaal og kontrollere Foreningens Forretningsgang. Forretningsudvalget omtales første Gang i Vedtægten i de paa Generalforsamlingen af 27. Juni 1910 vedtagne Vedtægtsændringer.

Forretningsudvalget bestaar efter den gældende Vedtægt af Formanden, Næstformanden, den adm. Direktør og 4 af Bestyrelsen efter hvert Bestyrelsesvalg af dens Midte valgte Medlemmer.

De nuværende Medlemmer er foruden Formanden, Næstformanden og Direktøren, Snedkermester Fr. Hansen, Ryslinge, valgt 1930, Folketingsmand J. Chr. Jensen, København, valgt 1935, Gaardejer Morten Mortensen, Bønned, valgt 1935, og Folketingsmand N. P. Andreasen, Forsinge, valgt 1938.

Forretningsudvalget leder efter Vedtægten Foreningen sammen med den adm. Direktør, giver den adm. Direktør Anvisninger vedrørende den daglige Forretningsgang, fører sammen med Direktøren Tilsyn med Branddirektørernes og Vurderingsmændenes Forretningsførelse, antager og afskediger Hovedkontorets Personale efter Direktørens Forslag og paaser iøvrigt Foreningens Interesser i enhver Henseende. Forretningsudvalget holder Møde hver Maaned, hvorunder Direktøren forelægger alle Sager, der rækker ud over de løbende Forretninger, og giver en Oversigt over Foreningens økonomiske Stilling. Dets Afgørelser træffes ved Stemme flerhed, dog skal Sager af principiel Betydning, hvor der ikke er fuld Enighed, forelægges Bestyrelsen.

Stillingen som Formand har faaet sin nuværende Ud-

formning i nøje Tilknytning til Foreningens Udvikling. Til at begynde med forenedes under Formandshvervet baade Opgaverne som Medlemmernes vigtigste personlige Repræsentant med Ledelse af Bestyrelse og Forretningsudvalg og Administrationen af de løbende Forret-

Forretningsudvalgsmede Marts Maaned 1939.

ninger. Til Bistand for Formanden ansattes en Kontorchef og Regnskabsfører. Dette lod sig gøre under Foreningens daværende forholdsvis ringe Virksomhed. Man faar et Indtryk af de beskedne Forhold gennem de Lønninger, der gennem mange Aar fastholdtes for de to Stillinger, nemlig for Formanden 2000 Kr. og for Kontorchefen 1800 Kr.

Men det er klart, at Foreningens Vækst i det lange Løb maatte gøre det umuligt at samle alle disse Opgaver

under een Person. Paa den ene Side fik det forsikrings-
tekniske og rent forretningsmæssige Arbejde et saadant
Omfang og Betydning, at det maatte kræve en overord-
net Leder, der udelukkende stillede sin Arbejdskraft til
Disposition for Løsningen af denne Side af Opgaverne.

Formanden Gdr., Landbrugscand.
M. C. DINESEN,
Lindegaard, Haarby.

Direktor
H. LETH-RASMUSSEN,
R. af Dbg.

Forsikringsteknikens Udvikling, Foreningens Placering
mellem de førende Bygningsbrandforsikringer, Konkur-
rencen og Samarbejdet med disse, Problemer som Ta-
rifiering, Genforsikring etc., alt dette maatte medføre, at
man til Lederen af denne Side af Virksomheden maatte
stille Krav om den største Sagkundskab indenfor For-
sikringsvirksomhedens Omraade.

Paa den anden Side var der alle de foreningsmæssige
Opgaver. Varetagelsen af, at Foreningen lededes i Over-
ensstemmelse med de Principer, der havde ført til dens
Stiftelse og skabt dens Udvikling, Kontrollen med, at
Virksomheden førtes frem efter Linjer, der var i Over-

ensstemmelse med Medlemmernes Indstilling og Interesser. Disse Opgaver faldt udenfor den forsikrings- og forretningskyndige Leders naturlige Omraade. De havde en saadan Betydning og hvilede paa saadanne personlige Forudsætninger, at de maatte kræve en Leder, valgt af Medlemmernes egen Midte og med sit selvstændige Ansvar overfor Generalforsamling, Bestyrelse og Forretningsudvalg. Udviklingen maatte føre med sig, at Ledelsen maatte deles mellem to Personer; Formanden, der varetog de foreningsmæssige Opgaver, og den administrerende Direktør, der ledede det forsikringstekniske og forretningsmæssige Arbejde.

Denne Deling af Ledelsen gennemførtes ved Vedtægtsændringer i 1918, men faktisk var den forlængst gennemført, idet Formanden efterhaanden var blevet frigjort for den daglige Ledelse og bortset fra Kontrollen med de af denne fulgte Retningslinjer udelukkende optaget af de foreningsmæssige Opgaver, medens Kontorchefen havde overtaget den forsikringstekniske Administration.

Formandens Stilling som Foreningens øverste personlige Repræsentant med de deraf følgende Beføjelser og det dertil knyttede Ansvar fremgaar klart af Vedtægten. Han vælges direkte af Generalforsamlingen og leder denne, indtil Valg af Dirigent har fundet Sted. Han er Formand for Bestyrelse og Forretningsudvalg, og hans Stemme gør Udslaget i Tilfælde af Stemmelighed.

Man synes efter den Linje, som er fulgt ved Valget af Formænd, at kunne slaa fast, at der fra Interessenternes Side lægges afgørende Vægt paa, at Formanden skal være en Mand, der efter sin personlige Indstilling, Uddannelse og Livsvirksomhed hører hjemme i Medlemmernes Midte og derfor har de bedste Forudsætninger for i sine Dispositioner at være i Overens-

stemmelse med Medlemmernes egen Opfattelse. Ved det sidste Formandsvalg er man modsat tidligere Valg søgt udenfor de udpræget politisk indstillede Kandidaters Kreds.

Foreningen har haft 4 Formænd. De to første var Jurister og aktive Politikere, den tredje Landmand og aktiv Politiker og den fjerde — den nuværende — Landmand, der foruden med Driften af sin Gaard i Kraft af sin Uddannelse som Landbrugskandidat har været beskæftiget som Landbrugskonsulent.

Foreningens første Formand var Peder Adler Alberti, den senere Justitsminister. Han udførte i Aarene 1888—1889 et godt Arbejde for Foreningens Stiftelse. Han kom naturligt ind i dette Arbejde gennem sin Fader, C. Alberti, for hvem han den 27. November 1887 var blevet Formandssuppleant i Den sjællandske Bondestands Sparekasse. Som nævnt i første Kapitel havde gamle Alberti allerede fra 1873 arbejdet for Oprettelsen af en sjællandsk Brandforsikring. Naar Sagen gennemførtes saa hurtigt i Aarene 1888—1889, maa det for en væsentlig Grad tilskrives, at Den sjællandske Bondestands Sparekasses Organisation med alle de lokale Tilidsmænd gik ind for Tanken om Oprettelsen af den sjællandske Brandforsikring. P. A. Alberti fratraadte som Formand i 1891. Han havde fra først af tilkendegivet, at han kun vilde overtage Hvervet midlertidigt, indtil Foreningen var kommet i Gang.

Den næste Formand var N. J. Larsen. Han hørte til de kendte Venstrepolitikere og udførte et stort Arbejde baade som Journalist — Medstifter af Morgenbladet — og Politiker paa og udenfor Rigsdagen. Hans politiske Udvikling gik i moderat Retning, og han tog virksom Del i det politiske Forlig i 1894.

Generalforsamlingen den 23. Juni 1894 blev stærkt præget af Dønningerne fra denne politiske Begivenhed, og der rejste sig en stærk Opposition imod N. J. Larsen; man udtalte rent ud: »Larsen er ikke valgt, fordi han var den dygtigste Mand i Landet, men den Gang var der Flertal for hans Politik«. Nu var N. J. Larsen gaaet med til Forliget, og Poul Christensen, der var Prøvevalgets Indleder, havde stærkt betonet — overfor en Udtalelse af Alberti: »Politik og Ildebrande hører ikke sammen« — at »Penge og Politik kan ikke skilles ad.« H. P. Olsen, Hjelmsømagle, foreslog at sætte Poul Christensen i Spidsen for Brandkassen, mens P. Olsen, Ormidslev, Vestsjælland, udtalte, at over halvandet Hundrede Medlemmer fra hans Egn vilde udtræde, hvis man valgte en ny Formand. Diskussionen havde et til Tider meget bevæget Forløb, der viste, hvor hidsig Stemningen var paa Sjælland. Hans Frederiksen, Sliminge, søgte at dæmpe lidt paa Bevægelsen ved at sige, at kunde man faa en Mand, der ikke var udpræget Politiker, kunde man maaske forliges; men i hvert Fald fandt han, at Kassen ikke var tjent med at være Prøveklud for, hvem der havde Flertallet paa Sjælland i Øjeblikket. Paa Prøvevalget var Stemningen utvivlsomt stærkest for Poul Christensen, men man naaede ingen endelig Afgørelse.

Næstformanden, Sognefoged
S. JENSEN HYLDEGAARD,
Sneslev.

Paa Generalforsamlingen valgtes Jacob Hansen, For-

singe, til Ordstyrer. Ved Formandsvalget blussede Prøvevalgets Kamp op med fornyet Heftighed. Man begyndte med en Forhandlingspause, og efter denne stillede H. P. Olsen, Hjelsømagle, Forslag om at vælge Jakob Hansen, Forsinge. »Han vil være i Stand til at styre Kassen,

Justitsministeriets Tilsynsførende
ROBERT HOVE

han er en bestemt Modstander af Forliget, og han er af Bondestandens egen Midte.« En Række Talere havde Ordet. N. J. Larsen tog først Ordet ved Forhandlingens Afslutning; han vilde ikke ind paa Politik; han betragtede sit Valg som et Forretningsspørgsmaal og som Bevis paa, at han havde administreret Sjællands Brandforsikring paa en heldig Maade. Den bevægede Dag — vel den mest bevægede i Brandforsikringens Historie — sluttede

med, at N. J. Larsen genvalgtes med 4831 St., medens Jakob Hansen fik 3262 St.

Siden sad N. J. Larsen fast i Sadlen. Han afgik først paa Grund af Sygdom paa Generalforsamlingen 1918.

Den tredie Formand var Poul Christensen. Han var med i Brandforsikringen fra Stiftelsen og deltog ivrigt i Arbejdet for denne. Han blev Branddirektør i Sorø Amts 8. Distrikt ved Distriktets Oprettelse i 1888 og nedlagde først Hvervet i 1910, da han blev Landbrugsminister i Ministeriet Zahle. Fra 1898—1921 var han Dirigent paa Generalforsamlingen, hvilket Hverv han allerede havde beklædt tidligere et Par Aar. Fra 1903 var han Næstformand i Foreningen og fra 1918 indtil sin Død i 1935 Formand.

Den nuværende Formand, Gdr. M. C. Dinesen, har ogsaa en langvarig Tilknytning til Foreningen. Han blev Vurderingsmand for Odense Amts 3. Distrikt i 1919. Han indvalgtes i Bestyrelsen i 1922, blev Næstformand i 1930 og Formand i 1935.

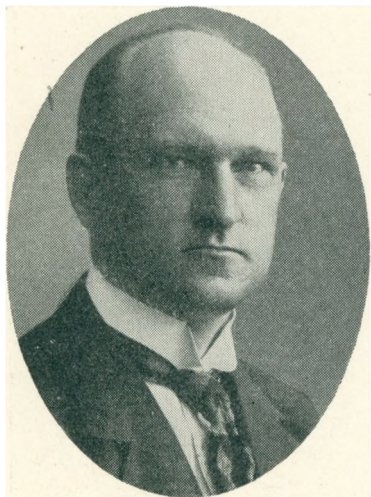

Ekspeditionskontorets Personale og Kontorchef Madsen.

Han er Landbrugskandidat fra 1907 og var Landbrugs-konsulent fra 1911 til 1935. Dinesens grundfæstede Stilling blandt Medlemmerne fremgaar klart af, at han er den første Fynbo, som er valgt til Formand for Foreningen.

Næstformanden er Formandens Stedfortræder. Hver-vets Betydning fremgaar af, at Næstformanden ligesom Formanden vælges direkte af Generalforsamlingen. Den nuværende Næstformand, Søren Jensen Hyldegaard, er Foreningens Nestor. Han er det i den Grad, at hans

Virksomhed for Foreningen er af ældre Dato end selve Foreningen. Allerede i 1888 virkede han for Foreningens Oprettelse og blev samme Aar Branddirektør for Sorø Amts 3. Distrikt, hvilket Hverv han har beklædt siden. Han blev indvalgt i Bestyrelsen i 1903, blev Næstformand i 1935 og har ledet Generalforsamlingen siden 1921.

Direktør M. BIRKET.

Hans dygtige Arbejde for Foreningen og personlige værdifulde Egenskaber har skabt ham en Særstilling indenfor Foreningen.

Direktørstillingen har udviklet sig af Stillingen som Kontorchef og Regnskabsfører. Denne Stilling beklædtes først af Klaus Berntsen, som i 1887 var faldet som Medlem af Repræsentantskabet i Landbygningernes alm. Brandforsikring,

da man nægtede Fæsterne i Odense Amt Stemmeret. Han knyttedes til Østifternes Brandforsikring i 1892 og bevarede sin Stilling, indtil han i 1908 udnævntes til Indenrigsminister. Hans Hovedindsats indenfor Brandforsikringen var hans Arbejde for Fynboernes Tilslutning til Foreningen.

Klaus Berntsen afløstes af M. Birket, der i 1918 udnævntes til administrerende Direktør. Han virkede i denne Stilling, indtil han i 1924 afgik ved Døden. Han udførte et betydeligt forsikringsteknisk Arbejde i disse Aar, hvor Foreningen udviklede sig til en førende Brandforsikring.

Om Stillingen som administrerende Direktør fastslaar

den gældende Vedtægt, at den skal beklædes af en forsikringskyndig Person, der vælges af Bestyrelsen. Direktøren leder Foreningen sammen med Forretningsudvalget og leder alene den daglige Forretningssgang efter Forretningsudvalgets Anvisninger, han fører Tilsyn med

Statistikkontoret.

Branddirektørens og Vurderingsmændenes Forretningsførelse og paaser Overholdelsen af Foreningens Vedtægt og andre gyldige Bestemmelser.

Den nuværende Direktør, Holger Leth-Rasmussen, har været knyttet til Brandforsikringen siden 1908. Han er cand. jur. fra 1904 og var ansat i Landbrugsministeriet, indtil han i 1924 overtog Stillingen som Brandforsikringens administrerende Direktør. Leth-Rasmussen nyder stor Anseelse indenfor Fagkredse og beklæder

flere Tillidsposter indenfor Forsikringsverdenen. Indenfor Foreningen er hans dygtige Administration i høj Grad værdsat, og han staar ved sine personlige Egen-skaber i et Tilknytningsforhold af særlig Karakter til Foreningens Repræsentanter.

Revisionsmøde.

Hovedkontoret ledes af Kontorchef Knud Madsen, der har været Kontorchef siden 1923. Kontorpersonalet bestaar af 1 Fuldmægtig, 2 Overassistenter, 5 Assisten-ter, 1 Kontorassistent og 2 Kontorelever.

I 1937 indførtes som Følge af Lov af 11. Maj 1935 om Tilsyn med Pensionskasser en ny Pensionsordning, hvorved der oprettedes en særlig Pensionsfond under Bestyrelse af Forretningsudvalget og Kontorchef Madsen som Repræsentant for Personalet. For Fonden er ud-

færdiget en af Ministeriet for Handel, Industri og Søfart stadfæstet Vedtægt.

I Henhold til Lov af 12. April 1889 udøves Justitsministeriets Tilsyn med Foreningen gennem Vicepræsident for Sø- og Handelsretten, Robert Høve, der udnævntes til Justitsministeriets Tilforordnede ved Brandforsikringen i Oktober 1936.

Revisionen af Foreningens Forretningsførelse udøves af 2 af Generalforsamlingen valgte Revisorer, for Tiden Tømremester Niels Bech, Skaarup, og Gaardejer Emil Hansen, Lilbygaard, Kindvig, der har beklædt Hvervet henholdsvis fra 1932 og 1933, samt af Revisions- og Forvaltnings-Institutet i København.

BRANDFORSIKRINGENS UDVIKLING

Østifternes Brandforsikring har pr. 1. April 1939 et Medlemstal af 63716 og en Forsikringssum paa 1.615.060.126 Kr. Den begyndte sin Virksomhed den 1. April 1890 med 3221 Medlemmer og en Forsikringssum paa 17.355.537 Kr. Fremgangen har altsaa for Medlemmernes Vedkommende været en 20 Dobling og for Forsikringssummens Vedkommende en 100 Dobling. Dette straalende Resultat viser Berettigelsen af Brandforsikringens Oprettelse, men det vidner ogsaa om dygtigt og maalbevidst Arbejde fra den skiftende Ledelse og de lokale Repræsentanters Side.

Det var smaa Forhold til at begynde med. Præmieindtægten udgjorde i det første Regnskabsaar 33.426 Kr. Der krævedes Gunst fra Skæbnegudindernes Side, og denne udeblev ikke, saaledes som det senere fandt Udtryk i Klaus Berntsens Slagord: Vorherre er med Østifterne. Der indtraadte i det første Aar kun en Brand, nemlig en Gaardbrand ved Lynnedslag i Værsløv By, Holbæk Amts 8. Distrikt. Erstatningen beløb sig til 6948 Kr. Men der krævedes yderligere den største Sparsommelighed i Administrationen. Lønningerne til Kontorpersonalet udgjorde kun 6520 Kr., der endda i de følgende Aar trykkedes yderligere ned. Husleje og Kontorets Renholdelse kostede 487 Kr. Først i 1894 anskaffedes Jernpengeskab og i 1898 efter hyppige Besværinger fra flere Sagførere Telefon.

OVERSIGT

over

Medlemsantal, Forsikringssum, Aarspræmie, Brandskade-Antal og Brutto-Tab i hvert Regnskabsaar

Regnskabsaar	Medlemsantal	Forsikringsum		Præmie		Antal Skader	Brutto-Skader	
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.			
1890—91	3.288	17.972.838	33.426	1	6.948			
1891—92	6.460	35.339.073	66.630	12	46.454			
1892—93	7.105	39.462.563	73.976	14	35.477			
1893—94	8.247	46.066.126	85.599	16	74.543			
1894—95	9.314	52.201.302	96.302	16	61.021			
1895—96	10.033	56.969.593	102.710	24	136.561			
1896—97	10.473	59.314.272	105.089	11	63.696			
1897—98	11.039	63.123.079	108.458	20	111.785			
1898—99	12.177	74.623.945	119.383	21	55.016			
1899—00	17.389	112.934.780	169.556	45	96.685			
1900—01	23.403	163.784.033	243.537	79	296.072			
1901—02	26.758	195.654.523	285.491	75	177.486			
1902—03	28.904	223.516.056	314.020	79	236.260			
1903—04	31.354	253.756.918	345.283	82	185.794			
1904—05	33.251	276.742.735	365.770	127	396.241			
1905—06	35.330	301.482.821	389.583	113	320.706			
1906—07	37.633	328.872.455	417.653	128	328.782			
1907—08	40.055	357.865.779	453.943	145	286.458			
1908—09	39.279	369.885.990	485.653	185	697.148			
1909—10	39.662	376.677.166	476.980	133	463.146			
1910—11	40.334	390.492.806	491.066	172	607.397			
1911—12	41.021	405.491.260	517.689	154	680.130			
1912—13	41.726	421.757.547	535.834	204	686.943			
1913—14	42.405	441.535.026	573.983	148	557.244			
1914—15	43.103	458.613.552	597.770	176	608.491			
1915—16	43.983	478.348.044	622.404	158	577.955			
1916—17	44.762	519.619.451	668.028	151	582.160			
1917—18	45.280	609.729.784	883.733	163	798.433			
1918—19	45.761	744.960.419	1.300.462	130	722.616			
1919—20	45.892	961.169.386	1.931.455	174	1.030.995			
1920—21	45.904	1.133.938.745	2.744.716	146	1.043.855			
1921—22	46.147	1.124.610.707	2.579.831	222	2.253.686			
1922—23	46.719	1.117.613.651	2.157.395	137	1.627.444			
1923—24	47.906	1.156.934.759	2.095.546	202	1.362.600			
1924—25	49.082	1.204.251.280	2.114.152	205	1.108.912			
1925—26	49.913	1.241.447.040	2.078.920	263	1.731.675			
1926—27	50.750	1.266.876.782	1.987.880	274	2.193.615			
1927—28	51.968	1.273.295.940	1.911.306	374	2.390.294			
1928—29	52.792	1.276.738.582	1.817.837	271	1.413.662			
1929—30	53.745	1.287.195.875	1.781.675	270	1.630.419			
1930—31	55.038	1.320.345.725	1.815.393	289	1.566.149			
1931—32	56.013	1.343.524.780	1.822.322	304	2.281.021			
1932—33	56.879	1.353.545.950	1.700.388	281	1.515.580			
1933—34	57.958	1.381.762.045	1.665.468	253	1.249.119			
1934—35	59.565	1.441.606.872	1.643.969	280	1.477.369			
1935—36	60.881	1.453.153.561	1.622.517	374	1.406.350			
1936—37	61.991	1.502.324.203	1.635.568	309	1.317.772			
1937—38	62.950	1.562.415.525	1.657.270	308	1.050.217			
1938—39	63.716	1.615.060.126	1.675.767	297	1.280.619			

Iøvrigt har Foreningens Udvikling i det Store og Hele fulgt samme Linjer som Udviklingen indenfor Brandforsikring i Almindelighed, saaledes som denne er fremstillet i Redaktør, cand. polit. Chr. Thorsens Arbejde om den private Forsikringsvirksomheds Udvikling i Danmark, udgivet af Kjøbenhavns Brandforsikring. Her skal gøres nogle Bemærkninger om Østifternes Brandforsikrings særlige Forhold, idet der iøvrigt henvises til de vedhæftede grafiske Fremstillinger af Bevægelserne i Medlemstal, Forsikringssum og Brandskader i de forløbne 50 Aar.

Foreningens Udvikling kan deles i 3 Perioder, der støtter den indenfor Brandforsikringskredse hævdede Opfattelse, at Brandforsikringens økonomiske Resultater afspejler Svingningerne i de økonomiske Konjunkturer, saaledes at ugunstige Konjunkturer giver stort Brandskadetab og omvendt gunstige Konjunkturer ringere Tab.

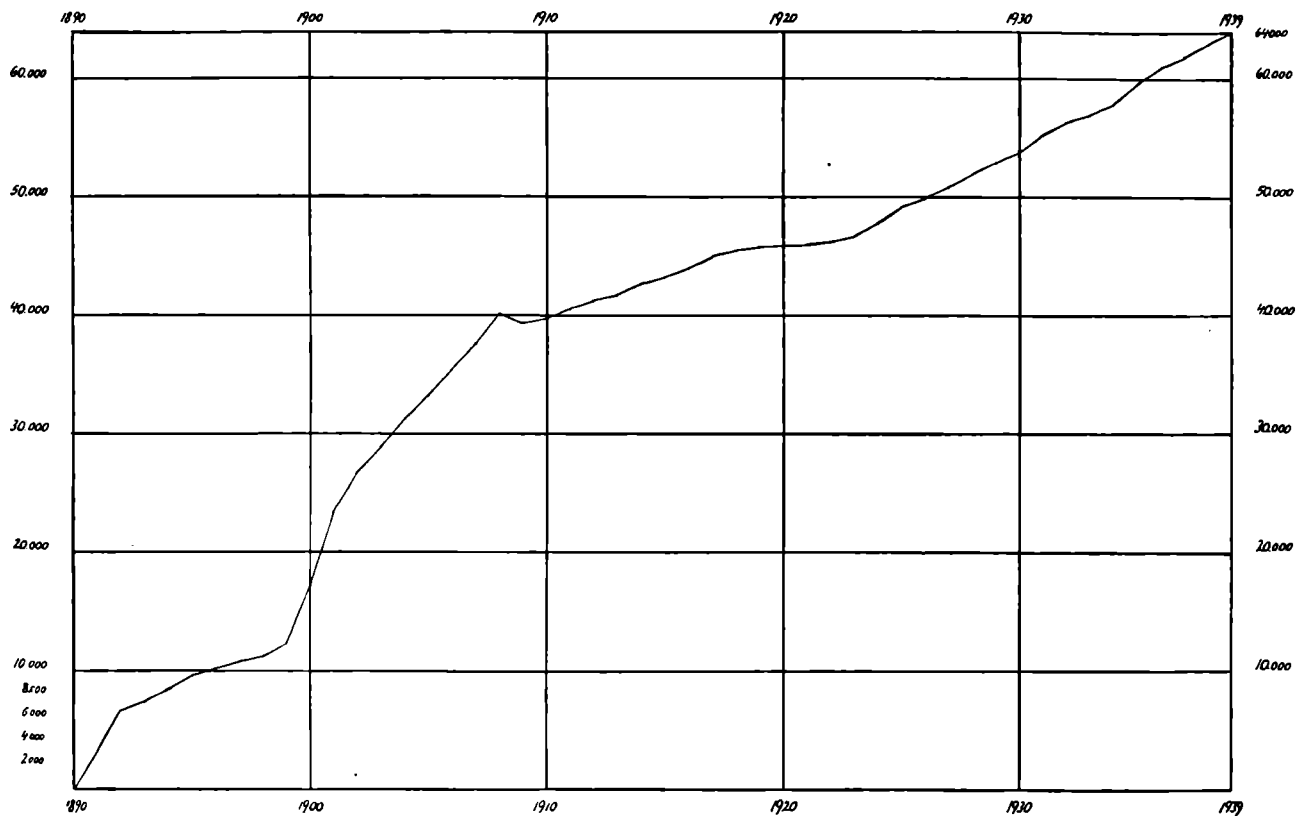
Den første Periode rækker fra Foreningens første Regnskabsaar 1890—91 til Regnskabsaaet 1907—08. Denne Periode viser en jævn Stigning i Foreningens Medlemstal og Forsikringssum. Medlemstallet udgjorde 1. April 1890 3221 og den 31. Marts 1908 40055. Enkelte Aar viser en ekstraordinær Fremgang i Medlemstallet, nemlig 1899—1900 en Fremgang paa godt 5000 Medlemmer og i 1900—1901 en Fremgang paa godt 6000 Medlemmer. Den væsentligste Del af disse Medlemmer overførtes fra Landbygningernes Brandforsikring, og Hovedaarsagen til Overflytningen maa søges i, at denne Brandforsikring i 1898 og de følgende Aar maatte foretage betydelige Ekstraopkrævninger paa Landbrugsbygninger, hvilket ikke var nødvendigt for Østifternes Vedkommende. Forøvrigt er Perioden karakteriseret ved, at Foreningen stadig udvider sit lokale Omraade ved Opret-

telsen af nye Distrikter. Man inddrager saaledes Fyn, Lolland-Falster, Bornholm, de københavnske Forstæder og Frederiksberg under Foreningens Virkefelt.

Foreningens Forsikringssum stiger i Perioden fra 17,355,537 Kr. til 357,865,779 Kr. den 31. Marts 1908. En mindre Del af Stigningen falder i hvert enkelt Aar paa Omvurderinger.

Hvad Brandskaderne angaar, giver disse et mere uroligt Billede. Slutresultatet er selvfølgelig en Stigning i Brandskaderne, følgende med Stigningen i Forsikringssum og Præmier. Regnskabsaaret 1890—91 havde saaledes et Brandskadetab paa 6948 Kr. og Regnskabsaaret 1907—08 et Tab paa 286458 Kr. Men indenfor Perioden fremtræder enkelte Aar med en pludselig Stigning i Tabene. Dette gælder 1895—96, hvor Brandskaderne stiger fra det foregaaende Aars 61,024 Kr. til 136,561 Kr. uden at følges af en tilsvarende Stigning i Forsikringssum og Præmie. Aarsagerne til Brandskaderne kunde for et Beløb af 48,873 Kr. ikke oplyses. Et Beløb af 30,290 Kr. hidrørte fra 3 Gaardbrande i Dalby i Frederiksborg Amts 10. Distrikt. Brandene skyldtes en Piges Uforsigtighed med at lægge glødende Aske paa Møddingen. Byen har aabenbart været stærkt sammenbygget. Ilden bredte sig til 2 Nabogaarde, forsikret under Østifternes Brandforsikring. Ogsaa Landbygningernes Brandforsikring led ved samme Lejlighed et stort Tab. Det fremgaar af Bestyrelsesprotokollen, at Folketingsmand Klaus Berntsen og Direktør Tvermoes, Landbygningerne, ved et Møde paa Stedet forhandlede om, hvilke Ejere der skulde bygge udenfor Brandtomten. Østifternes Brandforsikring klarede det vanskelige Regnskabsaar ved at laane 22,000 Kr. hos Reservefonden og undgik saaledes Ekstraopkrævning. Ogsaa Aaret 1900—01 var et meget vanskeligt Aar.

Medlemsantal gennem 50 Aar

Brandskaderne steg fra foregaaende Aars 96,685 Kr. til 296,072 Kr., altsaa en Tredobling. Forklaringen var dog her lige til, idet 173,050 Kr. eller omtrent tre Femtedele af Tabet skyldtes Lynnedslag. Foreningen maatte til Dækning af Tabet opkræve et Ekstrakontingent paa 25 %. Fra Ekstraopkrævningen undtoges dog Københavns Forstæder, Frederiksberg, Gentofte, Lyngby og Søllerød.

Endelig bragte Regnskabsaaret 1904—05 et Brandskadetab paa 396,241 Kr. mod foregaaende Aars 185,794 Kr., altsaa en Fordobling. Aarsagen til Stigningen kan ikke oplyses, da Beretningen for disse Aar ikke indeholder Oplysninger om Brandskadeaarsager. Foreningen var saa vel konsolideret, at den kunde bære det forøgede Tab uden Ekstraopkrævning.

Foreningen slutter den nævnte Periode fra 1. April 1890 til 31. Marts 1908 med en Formue paa 430,386 Kr. Karakteristisk for Perioden er dennes gunstige Forløb. Uanset de ringere økonomiske Vilkaar for Landbruget i den sidste Halvdel af Perioden, der for Landbygnernes Brandforsikring gav sig Udslag i gentagne betydelige Ekstraopkrævninger, kunde Østifternes Brandforsikring nøjes med en enkelt Ekstraopkrævning og endda slutte Perioden med en efter Forholdene betydelig Formue. Aarsagerne hertil maa søges i Foreningens almindelige Tilvækst, hvoraf de gode Forsikringer i Københavns Forstæder og paa Frederiksberg udgjorde en værdifuld Part, og den forsigtige, økonomiske Administration.

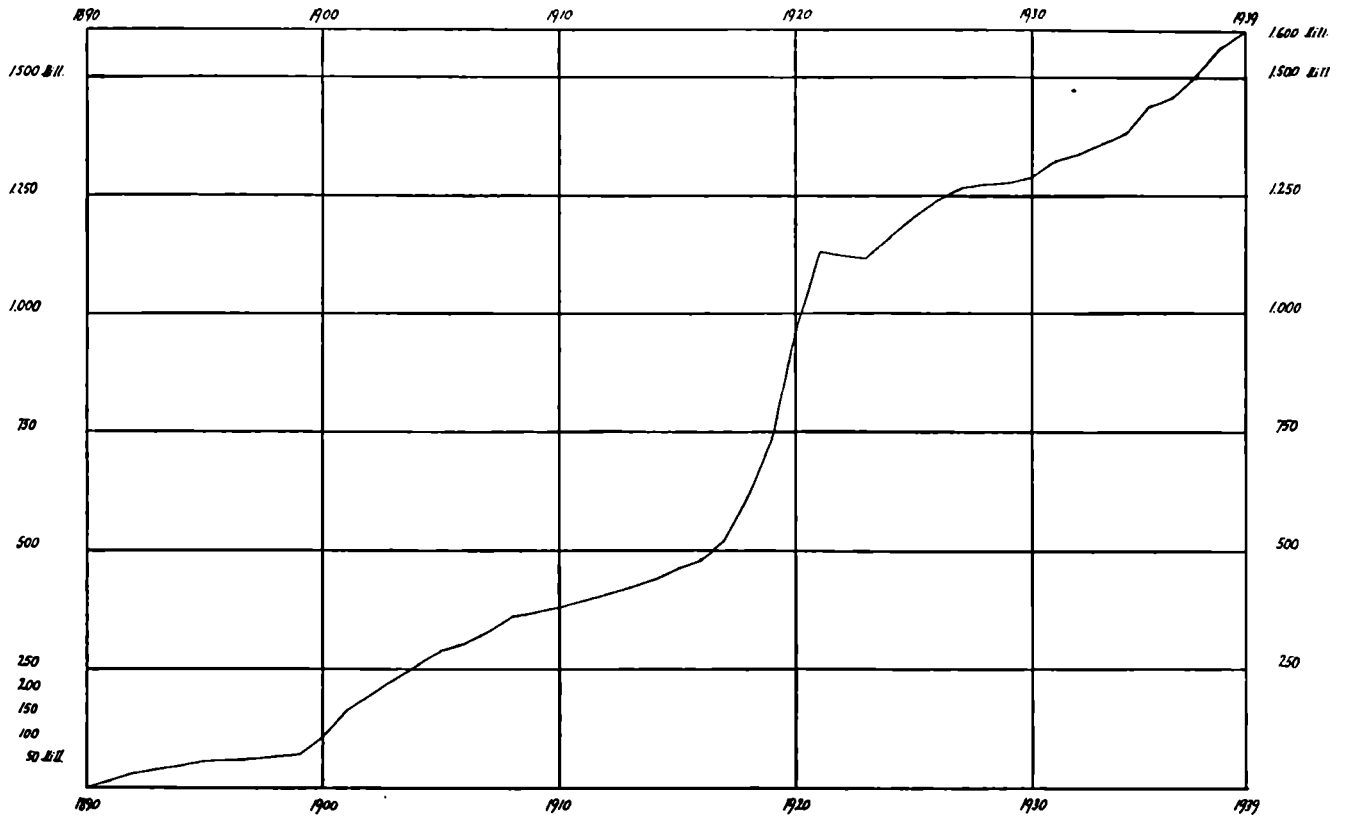
Den anden Periode rækker fra 1. April 1908 til 31. Marts 1921. Det er Foreningens urolige Periode. Til at begynde med store Brandskader med deraf følgende Ekstraopkrævninger. Derefter Krigsperioden og dennes nærmeste Eftertid med Stilstand i Byggeriet, stigende

Byggepriser, deraf følgende Omvurderinger og høje Præmier, medens paa den anden Side Brandskaderne, vel sagtens paa Grund af den af de Forsikrede under Hensyn til Byggevanskelighederne udviste Agtpaagivenhed, holdtes indenfor rimelige Grænser. Resultatet maatte derfor for denne Forsikring som for de andre blive økonomisk gunstig. Formuen, der pr. 1. April 1908 udgjorde 430,386 Kr., steg i Periodens Løb saaledes, at den pr. 31. Marts 1921 udgjorde 2,466,079 Kr.

Hvad Medlemstallet angaar steg det fra 40,055 pr. 31. Marts 1908 til 45,904 pr. 31. Marts 1921. Fremgangen er saaledes forholdsvis mindre stærk end i den første Periode. Et enkelt Regnskabsaar, 1908—09, viser for første og eneste Gang i Selskabets Historie en Tilbagegang i Medlemstallet, nemlig fra 40,055 til 39,279, altsaa en Tilbagegang paa 776 Interessenter. Dette skyldes de 2 i 1907 og 1908 oprettede Brandforsikringer »Danske Grundejeres Brandforsikring« og »Husmandsbrandkassen for Danmark«, der ved deres Begrænsning til bestemte Erhvervsklasser — Grundejerne arbejdede hovedsagelig blandt Haandværkere og Handlende etc. i Stationsbyerne — fristede Medlemmer indenfor disse Erhvervsklasser til Udtrædelse.

Forsikringssummen steg fra 357,865,779 Kr. pr. 1. April 1908 til 1,133,938,745 Kr. pr. 31. Marts 1921. Denne mægtige Stigning skyldes for en overvejende Del Omvurderinger til Forhøjelse. Foreningen har i hvert Regnskabsaar haft en vis Stigning i Forsikringssummen gennem Omvurdering til Forhøjelse, der naturligt fulgte af Tilbygning, bygningsmæssige Forbedringer etc. Fra 1. April 1916 sætter de konjunkturbestemte Forhøjelsesvurderinger ind, der skyldtes Byggeriets Standsning og Stigningen i Byggepriserne. I Regnskabsaaet 1916—17

Forsikringssum gennem 50 Aar

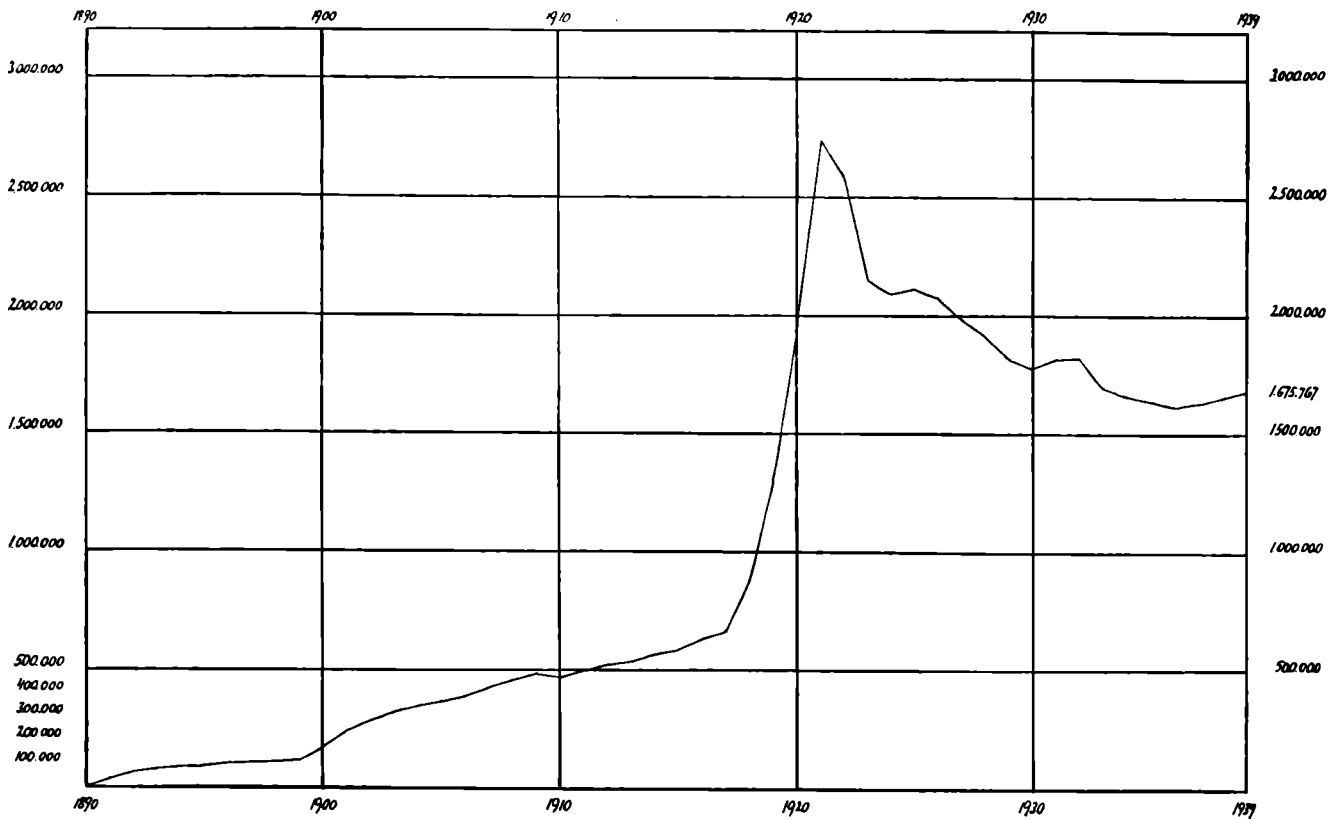
voksede saaledes Forsikringssummen ved 6,163 Omvurderinger med 29,943,818 Kr., i 1917—18 ved 12,475 Omvurderinger med 82,259,852 Kr., i 1918—19 ved 13,449 Omvurderinger med 124,083,525 Kr., i 1919—20 ved 15,973 Omvurderinger med 207,897,744 Kr. og i 1920—21 ved 10,750 Omvurderinger med 160,251,703 Kr., hvorefter Bevægelsen standser.

Hvad Brandskaderne angaar, er Perioden bemærkelsesværdig ved den pludselige Stigning i Brandskaderne. Medens disse i 1907—08 beløb sig til 286,458 Kr., steg de i 1908—09 til 697,148 Kr., altsaa ca. 2½ Gang større end det forudgaaende Regnskabsaars Beløb. Stigningen falder paa alle Amter, bortset fra Københavns og Odense Amt. Der er Stigning paa alle de i Beretningerne angivne Aarsagsgrupper, Lynildsbrande, Brand fra anden Ejendom, paasatte Brande, Uforsigtighedsbrande, Brande, der skyldes Mangler ved Indretninger, og uoplyste Brande. Der kan altsaa ikke findes en speciel Begrundelse for Stigningen. Da Brandskaderne i de følgende Aar holder sig paa noget nær samme Niveau, bliver det nødvendigt at foretage Ekstraopkrævning, i 1910—11 50 %, i 1911—12 40 %, i 1912—13 60 %, i 1913—14 50 % og i 1915—16 25 %. For Ekstraopkrævninger fritoges dog Forsikringer i Københavns Forstæder, Frederiksberg, Hellerup, Gentofte og Ordrup. Ogsaa Regnskabsaarene 1916—17 og 1917—18 er vanskelige for Foreningen, men man undgaar Ekstraopkrævning ved at overføre Underskudet til næste Regnskabsaar. Fra og med Regnskabsaaret 1918—19 virker de af de foran nævnte ekstraordinære Forhøjelssevurderinger følgende Præmiestigninger paa Regnskabet saaledes, at dette Regnskabsaar og de 2 følgende Regnskabsaar til Periodens Slutning giver betydelige Overskud uanset de store Brandskader.

Hvad der er sagt om Brandskadeaarsagerne for Regnskabsaaret 1908—09 gælder i Hovedsagen ogsaa Periodens følgende Aar. Stigningen i Brandskaderne fordeler sig over alle de i Beretningen angivne Aarsager. Følgende skal dog særlig fremhæves. I Regnskabsaaret 1911—12 udgjorde Brande, foranlediget ved Mangler ved Skorstene og Kakkelovne etc. 172,271 Kr. og ved Uforsigtighed med Lamper, Petroleums- og Gasapparater 95,109 Kr. I 1912—13 forvoldte Lynildsbrande Skade til et Beløb af 232,709 Kr. I 1913—14 skyldtes Brande til et Beløb af 82,414 Kr. Kortslutning. I 1915—16 kostede Børns Leg med Tændstikker 69,410 Kr. og i 1916—17 126,205 Kr. I 1917—18 skete der ved Gnister fra Skorstene og Lokomobiler Skade for 185,853 Kr. og i 1918—19 for 268,364 Kr. I 1919—20 kostede Børns Leg med Tændstikker 186,621 Kr. og i 1920—21 71,580 Kr. Brande foraarsaget ved elektriske Installationer kostede i de samme Aar henholdsvis 206,086 Kr. og 118,105 Kr. Endelig forvoldte Lynnedslag i 1920—21 Tab for 215,817 Kr.

Periodens stærke Stigning i Brandskaderne, der var fælles for alle Forsikringsselskaberne, maatte naturligvis vække disses Betænkelighed og give Anledning til nærmere Overvejelse vedrørende den dybereliggende Aarsag til Skaderne. Allerede paa et tidligt Tidspunkt var man kommet til det Resultat, at Forklaringen maatte søges i en almindelig forekommende Overforsikring, der ved den økonomiske Fordel, som en Brand bød Ejeren, fristede til manglende Agtpaagivenhed overfor Brandfaren. I September 1911 nedsatte Justitsministeriet et Udvalg, bestaaende af Repræsentanter for Brandforsikringsselskaberne, heriblandt Østifternes Brandforsikring, og med nu afdøde Landsdommer Rønnenkamp-Holst som Formand med den Opgave at søge tilvejebragt 1) »saadanne

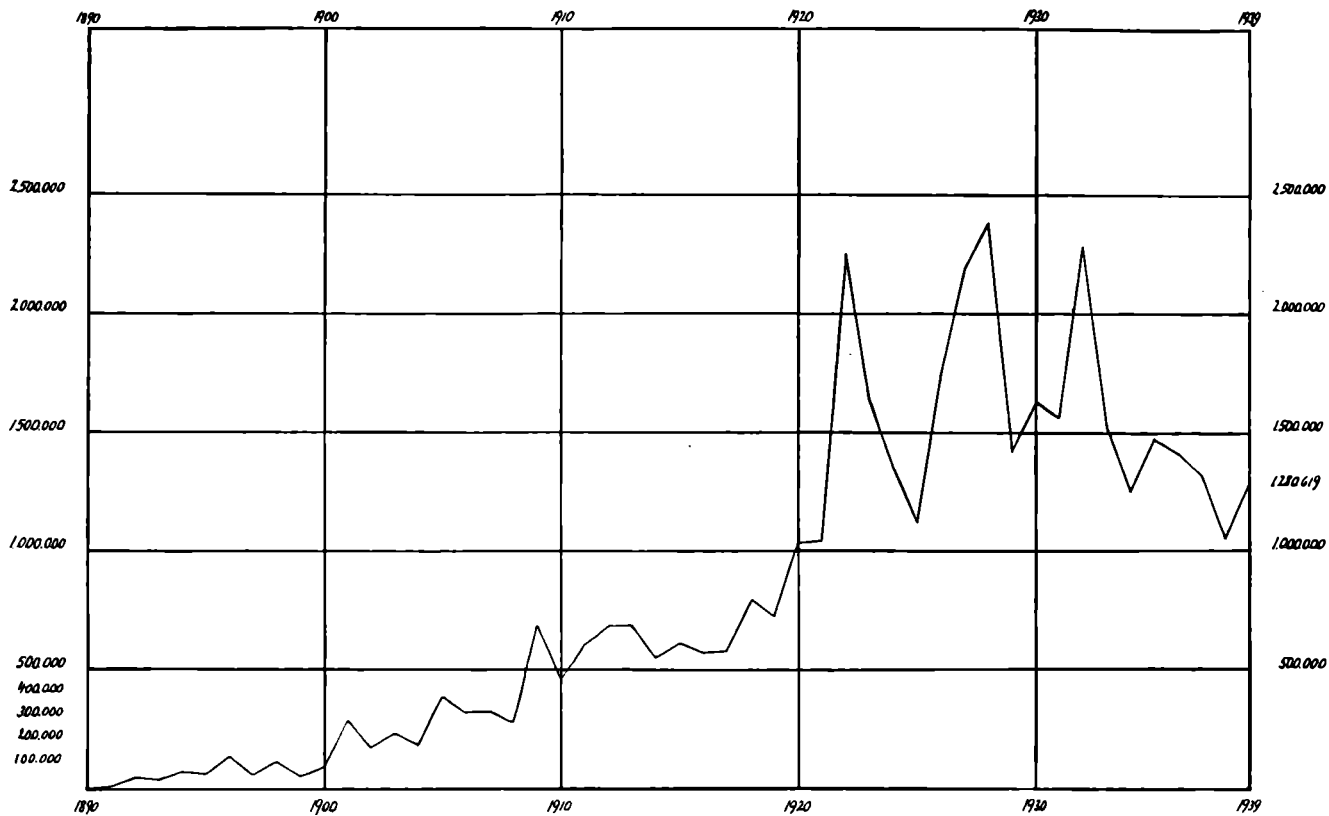
Ordinar Åarspræmie gennem 50 Åar.

ensartede Principer for Vurdering af faste Ejendomme til Assurance, at Forsikringssummens Størrelse ikke frister Ejerne til forsætlig Ildspaaættelse eller dog til mindre Paapasselighed i Retning af Forebyggelse af Ildsvaade« og 2) »at der paa tilsvarende Maade søges fastslaaet ensartede og for de brandlidte ikke uforholdsmæssig gunstige Vurderinger af den ved en Brand indtrufne Skade«. Udvalget, der forøvrigt ogsaa beskæftigede sig med Spørgsmaal om Ændringer i Brandpolitiloven for Landet og i den for de gensidige Brandforsikringsforeninger gældende Lovgivning og Vedtægter, afgav først Betænkning i 1917. Der opnaaedes ikke Enighed om Vurderingsspørgsmaalet. En Gruppe holdt paa, at Landet skulde inddeles i større Vurderingskredse — ikke mindre end en Jurisdiktion — og at der i hver Vurderingskreds af Justitsministeren mellem de i Kredsen boende Arkitekter, Murer- eller Tømrermestre skulde beskikkes en offentlig Kredsvurderingsformand, der sammen med den af vedkommende Brandforsikring valgte Sognevurderingsmand skulde foretage alle forefaldende Vurderinger. En anden Gruppe vilde nøjes med at kræve, at der til Vurderinger over 20,000 Kr. skulde anvendes bygningskyndige, men af Foreningen selv valgte Mænd. Endvidere skulde Justitsministeren, naar der dertil fandtes Anledning, kunne lade Rigtigheden af afholdte Vurderinger kontrollere af bygningskyndige, af Justitsministeren udvalgte Mænd. Endelig mente en tredje Gruppe, at man helt skulde forlade den egentlige faste Vurdering for at gaa over til en Beskrivelsesforretning, der som Maksimum angiver det højeste Beløb, der i Skadestilfælde kan udbetales. Endelig skulde Opgørelserne af alle Skader over 2000 Kr. foretages af et fælles Skadesopgørelseskontor.

Ingen af Forslagene opnaaede Justitsministeriets Støtte, og der fremsattes intet Lovforslag. Modstanden mod Forslagene satte særlig ind paa, at de vilde betyde et uheldigt Indgreb i Foreningernes Selvstyre og let forsinke Vurderinger og Skadesopgørelser. Trangen til gennemgribende Ændringer var forsaavidt blevet mindre, som Foreningerne ved Betænkningens Afgivelse var kommet ind i en Række gunstige Aar, foranlediget ved de ekstraordinære Forhøjelselvurderinger med de deraf følgende Præmiestigninger. Vel var Brandskaderne stadig store, men den Opfattelse blev den overvejende, at Foreningerne indenfor deres egne administrative Rammer var i Stand til hver for sig at træffe de fornødne Foranstaltninger mod for høje Vurderinger med den deraf følgende Risiko for Skade. Dette er ogsaa sket for Østufternes Brandforsikrings Vedkommende. I Instruksen for Vurderingsmænd er saaledes bestemt, at alle Bygningsvurderinger over 25,000 Kr. skal foretages af bygningskyndige Vurderingsmænd. Ved Vurdering af Fabriker, industrielle Virksomheder og af Maskinforsikringer samt almindelige Bygningsforsikringer over 50,000 Kr. og Forsikringer, der af en eller anden Aarsag frembyder større Brandfare end sædvanlig for den paagældende Virksomhed, skal Henvendelse ske til den administrerende Direktør, der kan bestemme Vurdering af særlig bygningskyndige Mænd, f. Eks. Ingeniører eller Arkitekter. Ved større Skadesopgørelser anvendes ogsaa særlig sagkyndig Assistance. Der udsendes endvidere fra Hovedkontoret periodiske Vejledninger vedrørende Byggepriser etc. Det er forstaaeligt, at den Forsikrede lægger Vægt paa fra Forsikringsforholdets Oprettelse at være nogenlunde sikker paa sin økonomiske Stilling paa dette for den enkeltes Økonomi afgørende Omraade.

Bybrandskader gennem 50 Aar.

Erfaringen viser da ogsaa, at skønt Vedtægten hjemler Stiftelse af Forsikringsforhold uden Vurdering, alene hvilende paa den Forsikredes Selvangivelse, bruges dette i meget ringe Omfang. Det er jo ogsaa Forsikringens samfundsmæssige Opgave at hjælpe de Brandlidte til Genoprettelse af den tidligere Tilstand — for Brandforsikringens Vedkommende slaaet fast ved den baade i Lovgivning og Vedtægt paabudte Genopførelse af de brændte Bygninger — ved loyal Optræden fra den Forsikredes Side giver denne Opgaves Løsning ikke Anledning til Brydninger. Der, hvor Forsikringen maa sætte ind med hæmmende Foranstaltninger, er overfor Misbrug gennem Uforsigtighedsbrande, daarlig Vedligeholdelse af brandfarlige Indretninger etc. Foreningen har overfor disse Misbrug et virksomt Forsvarsmiddel i de ved Vedtægten hjemlede Afkortninger i Erstatningen, som træffes i Henhold til Forretningsudvalgets Beslutninger.

Med Regnskabsaaret 1921—1922 begynder Foreningens 3. Periode, der strækker sig op til indeværende Regnskabsaar. Perioden er karakteriseret ved en stadig Fremgang for Foreningen. Foreningens Formue, der pr. 1. April 1921 udgjorde 2,466,079 Kr., er pr. 1. April 1939 vokset til 4,461,944 Kr. Medlemstallet, der pr. 1. April 1921 udgjorde 45,904, voksede til 63,716 pr. 31. Marts 1939, altsaa en Fremgang med ca. 18,000 Medlemmer.

Hvad Forsikringssummen angaar, er den steget fra 1,133,938,745 Kr. pr. 1. April 1921 til 1,615,060,126 Kr., altsaa en Stigning paa ca. $\frac{1}{2}$ Milliard. Regnskabsaarene 1921—22 og 1922—23 viser et Brud paa den konstante Stigning i Forsikringssummerne. Dette var en naturlig Følge af det begyndende Prisfald efter Krigsperiodens unaturlige Stigning, og Brandforsikringen støttede denne Be-

vægelse ved selv at udrede Gebyrene for Nedsættelsesvurderinger og ved ekstraordinært at indføre Kontingentrefundering fra Udløbet af den Maaned, i hvilken Vurderingen fandt Sted. I 1921—22 foretoges 3,107 Nedsættelsesvurderinger til et Beløb af 41,843,364 Kr. og i 1922—23 3,920 Nedsættelsesvurderinger til et Beløb af 41,625,218 Kr. Ogsaa andre Aar i Perioden viser Nedsættelsesvurderinger til betydelige Beløb, saaledes at det kan ses, at Opmærksomheden har været henvendt paa Ønskeligheden af at følge Prisniveauet, hvilket ogsaa af Brandforsikringen er indskærpet overfor Branddirektører og Vurderingsmænd.

Karakteristisk for Perioden er den begyndende midlertidige Nedsættelse af Præmien. Der begyndes med Regnskabsaaret 1923—24, og Ordningen har fra Regnskabsaaret 1925—26 været fortsat uden Afbrydelse. Der er herved fulgt det Princip, at Foreningens gunstige Resultater skal komme Medlemmerne til Gode med det samme, saafremt Hensynet til Foreningens naturlige Konsolidering og Konkurrencedygtighed tillader det. Denne Linje er fulgt med en saadan Konsekvens, at disse Nedsættelser, i Aarenes Løb steget fra ca. 240,000 Kr. til over 300,000 Kr. er fastholdt selv i Aar, der har givet ubetydelige Overskud og endda Underskud.

Brandskaderne viser i Periodens Løb en nedadgaaende Tendens bortset fra enkelte særlig ugunstige Aar. Dette sidste gælder Periodens første Aar 1921—22, hvor Brandskaden steg til 2,253,686 Kr. mod foregaaende Aars 1,043,855 Kr. Lynbrandene udgjorde heraf 498,873 Kr., Brande ved Mangler ved elektriske Installationer 534,319 Kr. samt Paasættelser 382,664 Kr.

Ogsaa Aarene 1925—26, 1926—27 og 1927—28 har store Brandskadetab, nemlig henholdsvis 1,731,675 Kr.,

2,193,615 Kr. og 2,390,294 Kr. Materialet er for spinkelt til med Sikkerhed at sætte Tabene i Forbindelse med de vanskelige økonomiske Forhold i det paagældende Tidsrum, men karakteristisk synes det at være, at Uforsigtighedsbrande, Mangler ved Installationer, Paasættelser og uoplyste Brande udgør store Beløb. Elektriske Installationer giver saaledes et Tab paa henholdsvis 305,897 Kr., 455,800 Kr. og 391.353 Kr., Mangler og Uforsigtighed ved Skorstene og Ildsteder, Lamper etc. henholdsvis 157,514 Kr., 295,762 Kr. og 318,001 Kr., Børns Leg med Tændstikker henholdsvis 33,997 Kr., 93,041 Kr. og 136,375 Kr., Paasættelser henholdsvis 207,542 Kr., 104,764 Kr. og 330,998 Kr. og uoplyste Aarsager henholdsvis 355,530 Kr., 652,123 Kr. og 653,793 Kr.

Endelig viser Regnskabsaaret 1931—32 et Tab paa 2,281,021 Kr. Det er igen Uforsigtighedsbrande, Mangler ved Installationer og uoplyste Brande, det er galt med. Børns Leg med Tændstikker viser saaledes 57,138 Kr., Mangler ved elektriske Installationer 323,584 Kr., Gnidning i Perser og Aksellejer 224,763 Kr., Mangler ved Skorstene, Ildsteder, Lamper etc. 338,976 Kr. og uoplyste Brande 680,512 Kr.

De følgende Regnskabsaar viser en Bedring, hvilket bl. a. maa tilskrives det forbedrede Brandslukningsvæsen og effektive Tilsyn med Mangler ved brandfarlige Indretninger.

Et Par særlige Bemærkninger skal gøres om Forsikringer i Københavns Forstæder, hvorom en udførlig Fremstilling gives i det af Kjøbenhavns Brandforsikring i Anledning af 200 Aars Jubilæet udgivne Festskrift. Af forskellige Grunde — navnlig Frygten for, at Bygningerne i Forstæderne paa Grund af slettere Byggemaade frembød større Brandfare, og de ældre Interessenters Krav

paa den opsparede Formue — vægrede Københavns Brandforsikring sig længe ved at udvide sin Virksomhed til Arealerne udenfor Voldene. Først i 1889 blev den fornødne Vedtægtsforandring foretaget, men Interessen for den »udenbys« Forsikring var stadig ikke stor, og der blev ikke udført noget energisk Arbejde for at skaffe Forsikringen Ejendomme i Københavns Forstæder. Disse blev for det altovervejende Antals Vedkommende indtegnet i Landbygningernes Brandforsikring. I Østifternes Brandforsikring var en Række dygtige Branddirektører tidligt klar over, hvilken Værdi disse Forsikringer vilde betyde for Foreningen. Uanset at disse Forsikringer efter deres Karakter vilde kræve særlig Behandling — Fravigelse af det i Vedtægten fastsatte Maksimum af 35,000 Kr. for en enkelt Ejendom, Tegning af Genforsikring og særlige Tariferingsbestemmelser — viste man sig fra Ledelsens Side forstaaende overfor Tanken. Allerede fra 1895 indtegnes en Række Ejendomme med Værdi omkring 50,000 Kr. I 1897 turde man dog ikke overtage en Ejendom paa Nørrebrogade til 130,000 Kr., men denne Forsigtighed blev hurtigt forladt, og det vedtoges samme Aar i Bestyrelsen, at man skulde agitere for Forsikringer i Københavns Forstæder, ligesom der oprettedes Branddirektorater i disse Distrikter, paa Frederiksberg og i Københavns Omegn. Der foretoges særlig Tarifiering af disse Ejendomme, og de fritoges for Opkrævning af Ekstrakontingent. I 1901 genforsikredes en Del større Ejendomme i Københavns Forstæder og paa Frederiksberg til et Beløb af 7 Mill. Kr.

Udviklingen er siden fortsat, pr. 1. April 1939 udgjorde Antallet af Forsikringer i Københavns Forstæder — herunder de indlemmede Distrikter — og Frederiksberg 4740 med en Forsikringssum af 364,772,926 Kr. At Ud-

viklingen har været naturlig, viser dennes Omfang. Til at begynde med er Østifternes Brandforsikring gaaet ind paa et Omraade, der ikke havde Kjøbenhavns Brandforsikrings Interesse, og som tildels er skabt ved kommunale Omplaceringer af Arealer, der oprindeligt hørte under Landdistrikterne. Østifternes Brandforsikring er, som Udviklingen viser, fuldt ud i Stand til at give denne særlige Forsikringsgruppe, der reelt ikke adskiller sig fra Forsikringer paa Frederiksberg, i Gentofte, Lyngby o. s. v., den særlige forsikringsmæssige Behandling, som den har Krav paa. Ganske vist er Østifternes Brandforsikring en Brandforsikring for Landet, men dette gælder ogsaa Landbygningernes Brandforsikring, som har den langt overvejende Forsikringsbestand i Københavns Forstæder. Justitsministeriet har adskillige Gange godkendt særlige Tariferingsbestemmelser for Foreningen vedrørende disse Forsikringer.

Det er naturligt, at Spørgsmaalet om Udvidelse af Forsikringens Omraade til andre Forsikringsgrene gentagne Gange har været rejst. Allerede i 1893 rejstes i et Bestyrelsesmøde Spørgsmaalet om Optagelse af Forsikringer mod Storm. Det overdroges et Udvalg, bestaaende af Formanden, Folketingsmand P. Pedersen, Poul Christensen og Klaus Berntsen at udarbejde Forslag til Generalforsamlingen. Planen gennemførtes ikke. I 1915 rejstes Spørgsmaalet paany i et Bestyrelsesmøde, idet Poul Christensen foreslog, at man undersøgte Oprettelse af Stormskadeforsikring og Søren Jensen Hyldegaard Oprettelse af Løsøreafdeling. Endelig rejstes Spørgsmaalet igen i 1925 og 1930. Indenfor Foreningens Organer har der hidtil ikke været Stemning for disse Udvidelser, men man har selvfølgelig stadig Opmærksomheden henvendt paa Problemet, saaledes at Spørgs-

maalet kan løses, naar der viser sig naturlig Trang til Udvidelser.

Endnu skal gøres nogle Bemærkninger om Foreningens Genforsikring. Med Foreningens Vækst baade i Antal af Forsikringer og i den enkelte Forsikringssums Omfang, blev Benyttelse af Genforsikring med den deraf følgende Risikofordeling selvfølgelig paakrævet. Allerede i 1891 vedtog Bestyrelsen at reassurere Forsikringer over 30,000 Kr., forsaavidt dette kunde ske uden Tab for Forsikringen, en uholdbar Betragtning, da Genforsikring som enhver anden Forsikringsvirksomhed selvfølgelig maa drives paa forretningsmæssig Basis og følgelig ikke kan drives med Tab. Oprindeligt benyttedes som Genforsikringsselskab Palatine, men fra omkring 1900 har Foreningen benyttet Nordisk Brandforsikring og Nordisk Gjenforsikring. Om Genforsikringsforholdet er sluttet en udførlig Kontrakt, der revideres med Aars Mellemløb paa Grundlag af de indhøstede Erfaringer.

Forsikringerne indenfor Østifternes Brandforsikring fordeler sig saaledes paa de forskellige Amter *pr. 1. April 1939*:

Amt	Antal	Forsikringssum	Præmie
København (heri indbefattet København og Frederiksberg)	17209	736.980.556	308.754.15
Frederiksborg	6117	126.962.302	185.057.82
Holbæk	6476	118.044.294	180.557.78
Præstø	6801	126.273.891	214.757.48
Sorø	5104	97.738.065	165.184.07
Maribo	6963	135.738.473	227.573.80
Odense	6375	119.955.333	172.556.72
Svendborg	6592	109.050.335	156.896.61
Bornholm	2079	44.316.877	64.429.21
Ialt	63716	1.615.060.126	1.675.767.64

Foreningens Udvikling gennem de forløbne 50 Aar maa fylde alle, der har været med i Arbejdet, med berettiget Stolthed over de Resultater, der er opnaaet, og give Fortrøstning til Fremtiden. Overfor den gamle, landsomspændende Brandforsikring og de senere, til bestemte Erhvervsgrupper begrænsede Forsikringer har Østifternes Brandforsikring forstaaet at hævde sig, saaledes at den nu maa henregnes til de førende Brandforsikringsselskaber.

BRANDVÆRNSARBEJDET

a. *Foreningen af gensidige danske Brandforsikrings-selskaber.*

Indenfor Brandværnsarbejdet har Brandforsikrings-selskaberne naturlige og samfundsmæssigt vigtige Opgaver at røgte.

Ved deres Arbejde med Brandskadeerstatningerne indsamler de et højst værdifuldt Materiale vedrørende Brandskadeaarsagerne, som statistisk bearbejdet og belyst gennem Selskabernes store Erfaringer danner et sikkert Udgangspunkt for Forslag vedrørende Brandpolitilovgivningen, Bekendtgørelser og Cirkulærer vedrørende tekniske Foranstaltninger til Formindskelse af Brandfare etc.

Gennem deres økonomiske Midler kan Brandforsikrings-selskaberne yde Tilskud til tekniske Undersøgelser, Anskaffelse af Motorsprøjter etc., og de kan gennemføre sagkyndigt Tilsyn med tekniske Indretninger, hvis mangelfulde Tilstand kan medføre Brandfare.

Det følgende vil vise, at der fra Brandforsikrings-selskabernes Side er ydet en samfundsmæssigt overordentlig værdifuld Bistand paa disse Omraader. Det er klart, at denne Indsats naar sit største Omfang og Værdi, naar Selskaberne arbejder i Fællesskab paa Løsningen af Opgaverne. Arbejdets Værdi er afhængig af, at Selskaberne

*) Ved Udarbejdelsen af dette Kapitel er benyttet Materiale, der er stillet til Disposition af de paaagældende Institutioner.

er paa Talefod indbyrdes, og det maa derfor fra Samfundets Side hilses med Tilfredshed, at al usund konkurrencemæssig Underbyden i de sidste Aar er ophørt, og at Selskabernes Tariferingspolitik alene bestemmes af saglige Hensyn og hviler paa statistiske Beregninger over de enkelte Tariferingsgruppers Præmieindtægter og Risici. Denne Udvikling er i Overensstemmelse med Lovene for Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber, hvorefter det er et af Foreningens Formaal at virke for Samarbejde og størst mulig Ensartethed i Selskabernes Virkemaade. Højst værdifuld i denne Henseende er ogsaa den paa Brandforsikringnævnets Aarsmøde den 31. Maj 1929 afsluttede Overenskomst mellem samtlige Bygningsbrandforsikringsselskaber paa Landet om at afskaffe den indbyrdes Agitation for Overførelse af Forsikringer fra det ene Selskab til det andet, medens Konkurrencen vedrørende nye Forsikringer er fri.

Allerede i 1901 og 1909 blev der paa Landbygningernes Brandforsikrings Initiativ nedsat Udvalg, bestaaende af Repræsentanter for Bygnings- og Løsørebrandforsikringsselskaberne med det Formaal at undersøge, hvad der kunde gøres for at begrænse de mange Ildebrande paa Landet. Udvalgene foretog en Række statistiske Undersøgelser over Brandskadetab og Brandaarsager og rettede en Række Henvendelser til Regering og Rigsdag om brandforebyggende Foranstaltninger og Ændringer i Brandpolitiloven. Udover et Par administrative Bekendtgørelser, hvorved Overholdelse af Brandpolitiloven indskærpedes, gav Henvendelsen intet Resultat. Paa Rigsdagen blev Forslaget om Ændringer i Brandpolitiloven henlagt.

Det er først efter Dannelsen af Foreningen af gensidige

danske Brandforsikringsselskaber, at Arbejdet har taget Fart og givet Resultat. Foreningen er stiftet den 28. Maj 1910. Den omfatter nu 72 Forsikringsselskaber, nemlig 7 Bygningsselskaber, 3 blandede Bygnings- og Løsøreselskaber og 62 rene Løsøreselskaber. Den Forsikringsmasse, som disse Selskaber repræsenterer, udgjorde i 1939 18,5 Milliarder Kr., fordelt med 11 Milliarder Kr. paa Bygningsselskaberne og 7,5 Milliarder Kr. paa Løsøreselskaberne.

En Hovedopgave for Foreningen maatte det blive at virke for Begrænsning af Brandskaderne. Det angives derfor ogsaa i Lovene, som et af Foreningens Formaal at indsamle statistiske Oplysninger angaaende Selskabernes Brandskadetab, Brandskadernes Aarsag o. l. I Tilknytning hertil tog Foreningen straks fra Stiftelsen Initiativet til, at alle Brandforhør blev gennemgaaet i Foreningen, saaledes at der i alle de Tilfælde, hvor Brandlidte havde betalt Bøde for Overtrædelse af Brandpolitiloven, blev rettet Henvendelse til vedkommende Selskab, om hvorvidt og i bekræftende Fald hvilken Afkortning, der var foretaget i Erstatningen. Man har herigennem bidraget til Gennemførelsen af nogenlunde ensartede Afkortningsregler blandt Foreningens Medlemmer.

Et andet stort Spørgsmaal, som Foreningen paa et tidligt Tidspunkt optog, var Foranstaltninger mod de mange Elektricitetsbrande. Medens Selskaberne til at begynde med saa med Sympati paa elektrisk Installation i Ejendomme og indrømmede Nedsættelse i Præmien for straatækte Ejendomme, hvori der kun anvendtes elektrisk Lys, svingede Opfattelsen omkring 1910 paa Grund af de mange Elektricitetsbrande. Aarsagerne til disse var dels mangelfuld Indsigt hos de elektriske In-

stallatører, dels mangelfuld Vedligeholdelse og Uforsigtighed ved Brugen. I Landbygningernes Brandforsikrings Jubilæumsskrift nævnes saaledes, at de af Selskabet modtagne Indberetninger fortæller om Kobbermønter til Erstatning for Sikringer, om Ledningstraade som Knagerækker for Leer, River og vaadt Arbejdstøj, om blanke Ledninger, ført ind under Straatage, og om Lamper, der har brændt en hel Vinter paa Loftet under Halmen.

Fra 1913 tog Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber Arbejdet op. Dette gik dels ud paa Gennemførelse af Forbedringer i Stærkstrømsreglementet og i Lovgivningen, navnlig Krav om faguddannede Installatører, og paa Foretagelse af Eftersyn af Installationer. Man startede med Prøveeftersyn paa Fyn, der ved 470 Eftersyn viste Mangler ved 75 pCt. Efterhaanden udviklede Eftersynene sig til en permanent Ordning. Ledelsen af Eftersynene henhører under et af Foreningen nedsat Elektricitetsudvalg og administreres af et særligt Kontor. Landet er delt i 3 Eftersynsdistrikter, nemlig Nørrejylland, hvor Eftersynene foretoges af 1 Ingeniør og 3 Ingeniørassistenter, Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm, hvor Eftersynene foretages af 1 Ingeniør og 3 Ingeniørassistenter, og Fyn og Sønderjylland, hvor Eftersynene foretages af 1 Ingeniør og 3 Ingeniørassistenter. Desuden er der afsluttet Overenskomst med en Række Elektricitetsværker om Foretagelse af Eftersyn. Der arbejdes med en 5-aarig Eftersynsperiode. Saa fremt udsatte Mangler ikke afhjælpes inden en Frist af 3 Maaneder, forhøjes Præmien med 50 pCt. Det paa hviler Ingeniørerne at afgive Indberetninger om andre Mangler ved brandfarlige Indretninger, som de kommer til Kundskab om under Eftersynene. Endvidere er Ingeniørerne meget benyttede som Foredragsholdere, lige-

som de assisterer Politiet ved Undersøgelse af Elektricitetsbrande.

Under Elektricitetsudvalget henhører ogsaa Lynaflederkontrollen. Der er af Foreningen udstedt Regulativ for Lynafledere efter Netsystem, saaledes at Nedsættelse af Præmien for Lynafledere er betinget af, at Regulativet overholdes. Kontrol med Lynafledere foretages af Foreningens Ingeniører.

Indtil 1938 er af Foreningens Ingeniører foretaget Eftersyn af ca. 300,000 elektriske Installationer, ca. 6000 Kontrol eftersyn og ca. 15,000 Lynafledereftersyn. Af Elektricitetsværkerne er foretaget ca. 52,000 Eftersyn. Fejlprocenten har i de sidste 3 Aar for egne Eftersyn udgjort henholdsvis 42, 41 og 45, for Værkernes Eftersyn noget mindre.

Udgifterne til Eftersynene fordeles med $\frac{2}{3}$ paa Bygningsselskaber og $\frac{1}{3}$ paa Løsøreselskaber. Der er fra 1917—38 anvendt et Beløb af ca. 3 Millioner Kr. til Eftersynene, men dette Beløb opvejes langt af de Besparelser, som der kan regnes med paa Brandskaderne.

Arbejdet med Brandforsikringsselskabernes Skadestatistik og Oplysningerne om Brandaarsager bevirkede, at Foreningen i 1916 nedsatte et Udvalg til at udarbejde Regler angaaende 1) Indretning af Rum til Opbevaring af Automobiles, eventuelt ogsaa Motorcykler, 2) Kartoffelkogere, 3) Lux Lamper og Stormlygters Anvendelse i Stalde, Lader m. v., og 4) Lagring og Aftapning af Petroleum, Benzin, Gasolin og andre ligesaa brandfarlige Vædske. I 1917 vedtog Foreningen de af Udvalget herom udarbejdede Fællesregler og henstillede til Medlemmerne at optage disse i Vedtægterne. Nogle af Bestemmelserne er senere optagne i Brandpolitiloven og ministerielle Bekendtgørelser.

En af Justitsministeriet i Sommeren 1917 under Hensyn til den herskende Mangel paa Brændselsstoffer meddelte Tilladelse til ved Fyring i Lokomobiler og Tærskværker at benytte lette Brændselsmaterialer, medførte en stærk Stigning i Antallet af Tærskbrande, i Tærskesæsonen 1917 gav Lokomobilbrandene et Tab paa over 1 Million Kr. Dette Forhold gav Anledning til en Henvendelse fra Foreningen til Ministeriet om Forholdsregler herimod og om Udstedelse af en Bekendtgørelse vedrørende Lokomobiler, hvilken Henvendelse ogsaa blev efterkommet. Endvidere udskrev Foreningen en Konkurrence om Fremstillingen af de bedste Gnistfangere. I 1918 gav Foreningen et Tilskud paa 8000 Kr. til Tilvejebringelse af Fjernidentificeringsregister til Brug for Politiet.

I 1925 dukkede en ny Brandaarsag op, nemlig Ruge-maskinerne. De daarlige Landbrugsaar fik en Mængde Landbrugere til at kaste sig over denne Produktionsform. Brandskadetallet af denne Aarsag steg fra 22 Brande i 1925—26 med et Tab af ca. 47,000 Kr. til 126 Brande i 1931—32 med et Tab af ca. 238,000 Kr. Et af Foreningen nedsat Udvalg udarbejdede et Sæt Rugemaskineklausuler til Optagelse i Policerne. Disse Regler udvidedes i 1930 til ogsaa at gælde Kyllingemødre. Senere er Forholdet reguleret ved en af Justitsministeriet udstedt Bekendtgørelse.

Foreningen har gennem Aarene fortsat det af Udvalgene af 1901 og 1909 udførte Arbejde for en ny Brandpolitilov for Landet. Denne gennemførtes d. 31. Marts 1926. Efter Lovens Ikrafttræden har Foreningen paa forskellig Vis medvirket ved Arbejdet om dens Gennemførelse. Saaledes skal fremhæves, at Foreningen har deltaget i Udarbejdelsen af Udkast til Normalvedtægt og

Instruks for Brandkorps paa Landet, den har afgivet Erklæring om de paa Basis af Loven oprettede Overenskomster mellem Landkommuner og private Brandkorps om den store Slukningshjælp, ligesom Foreningen har givet Stødet til Udsendelsen af et ministerielt Cirkulære i 1928 om Tilvejebringelse af nye Branddamme og Vedligeholdelse af de gamle, en Foranstaltning, der foruden at fremme Brandsikkerheden, kan tjene til Afhjælpning af Arbejdsløsheden.

Fra 1929 har Foreningen ydet Tilskud til Offentliggørelse af Domme, Bødevedtagelser og Afkortninger i Anledning af Uforsigtighedsbrande.

Paa Lov om Forsikringsaftaler af 15. April 1930 har Foreningen sat sit Præg derved, at den fik gennemført en Ret for Brandforsikringselskaberne til at afkorte 5 pCt. i Erstatningen, naar Branden skyldes simpel Uagtsomhed.

Endelig skal nævnes, at Foreningen har indledet Samarbejde med de tilsvarende nordiske Foreninger, nemlig for Sverige »Landsbygdens ömsesidiga Brandförsikringsbolags Förening«, for Norge »Norske gjensidige Brandkassers Landsforening« og for Finland »Landsbygdens brandstodsföreningars förbund«. Et Led i dette Samarbejde er Afholdelsen af 3-aarige nordiske Kongresser.

— — —

b. Det af danske Bygningsbrandforsikringer paa Landet oprettede Nævn.

Brandforsikringsnævnet er oprettet ved Justitsministeriets Skrivelse af 29. Oktober 1910. Forud for Nævnets Oprettelse havde i en Aarrække Landbygningernes almindelige Brandforsikring afgivet Erklæring over Andragender, indgivne til Justitsministeriet eller Amterne,

om Dispensation fra Brandpolitiloven for Landet, f. Eks. med Hensyn til Afstandsbestemmelser, Skorstene m. v. Efter at der i Henhold til Loven af 12. April 1889 var oprettet flere Bygningsbrandforsikringsforeninger paa Landet, blev det naturligt, at denne Virksomhed udøve-

Nævnets Forretningsudvalg, Maj 1939.

des af et af samtlige Brandforsikringsforeninger udpeget Organ.

Efter Indbydelse fra Landbygningernes Brandforsikring afholdtes i August 1909 et Fællesmøde af samtlige Bygningsbrandforsikringsselskaber for Landet, hvor Spørgsmaalet drøftedes, og den 12. Oktober 1910 sendtes Forslag om Nyordningen til Justitsministeriet. I Skrivelsen udtaltes, at det ikke var udelukket, at der, efter at Nævnet havde paabegyndt sit Arbejde med Hensyn til Er-

klæringer over Dispensationsandragender, kunde findes andre Felter, paa hvilket det baade overfor Autoriteterne og Befolkningen kunde være vejledende og raadgivende.

Hovedparten af Nævnets Arbejde falder paa Dispensationssagerne. I de første Aar udgjorde disse ca. 200 aarlig, men fra Forsikringsaaret 1920—21 viser Sagantallet — bortset fra enkelte Aar — en stadig stigende Linje. Stigningen er særlig stærk efter Ikrafttræden af den nye Brandpolitilov af 31. Marts 1926, hvilket navnlig skyldes, at Brandsynet — Eftersyn af Skorstene, Røgrør og Ildsteder — der ved Loven overdrages til faste autoriserede Skorstensfejere, blev langt mere effektivt end under den gamle Lov. I 1927—28 udgjorde Antallet af Sager ca. 1000, i 1932—1933 ca. 2000 og i 1938—39 ca. 2800. Nævnet har siden sin Stiftelse behandlet over 26,000 Sager. Det er klart, at Nævnet gennem dets rige Erfaringer indenfor det omhandlede Omraade, og det store statistiske og tekniske Materiale, som staar til dets Disposition, besidder særlige Forudsætninger for at yde Myndighederne værdifuld Assistance ved Behandlingen af disse Sager. Det skal da ogsaa fremhæves, at Nævnets Indstilling som alt overvejende Regel lægges til Grund ved Afgørelserne. Endnu skal nævnes, at der paa Nævnets Foranledning er indført Kontrol med Overholdelsen af de stillede Betingelser for meddelte Dispensationer.

Arbejdet med Dispensationssagerne er imidlertid kun en Del, om end den mest omfattende, af Nævnets Virksomhed. Overordentlig betydningsfuld er saaledes Nævnets vejledende Virksomhed overfor Myndighederne med Hensyn til mere almindelige Spørgsmaal vedrørende Brandpolitilovgivningen. Nævnet har paa dette Omraade som det mere specielle og i teknisk Henseende bedre

udrustede Apparat i nogen Grad overtaget den af Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber hidtil udøvede Virksomhed. I det af Justitsministeriet i 1911 nedsatte Brandforsikringsudvalg, der tillige beskæftigede sig med Udarbejdelsen af et nyt Forslag til Brandpolitilov, udførte en Række af Nævnets Medlemmer et betydeligt Arbejde. Efter den ny Brandpolitilovs Ikrafttræden har Nævnet sammen med dansk Brandværnskomité deltaget i Udarbejdelsen af en Række ministerielle Bekendtgørelser og Cirkulærer i Tilknytning til Loven. Nævnet har selv støttet til statistisk Materiale vedrørende Brandaarsager, rettet Henvendelse til Ministeriet om Udsendelse af brandforebyggende Bestemmelser. Dette gælder saaledes med Hensyn til Arbejdsmaskiner med Transmissioner i Landbrugsbygninger, om Forbrændingsmotorer og Dampkraftanlæg samt Dieselmotorer og Røgovne. I de sidste Par Aar har Nævnet sammen med Dansk Brandværnskomité henstillet til Justitsministeriet, at der foretoges en Række betydningsfulde Ændringer i Brandpolitiloven, hvorom henvises til Afsnit d. Spørgsmaalet er endnu under Overvejelse i Ministeriet.

Endelig skal nævnes, at Nævnet til Brug for Politimyndighederne afgiver Erklæring i ca. 200 Brandforhørs-Sager aarlig.

Udgifterne til Nævnet fordeles paa Bygningsbrandforsikringerne i Forhold til den samlede Forsikringssum for Landrisiko.

— — —

c. Dansk Brandværns-Komité.

Dansk Brandværns-Komité er skabt af dets Direktør, cand. polyt. N. Chr. Hafn.

Tanken var oprindelig i Overensstemmelse med Er-

faringer fra Udlandet at etablere regelmæssigt Tilsyn med Fabrikvirksomheder o. l. ved teknisk uddannede Eksperter. Dette Tilsyn blev allerede fra Starten kun en Del af Komitéens Opgaver, idet disse tilrettelagdes som et Arbejde paa bred Basis til Fremme af Brandvæsen i Byerne og paa Landet og Propaganda, Oplysning og Raadgivning om Brandværn. Komitéen er en selvejende Institution, der styres af f. T. 65 Medlemmer, udpeget af Justitsministeriet og andre Myndigheder og offentlige Institutioner samt af Hovedorganisationerne for Forsikringserhvervet, Industri og Landbrug, og enkelte personlige Medlemmer, altsaa en meget alsidig Repræsentation. Komitéen ledes af et Forretningsudvalg, det daglige Arbejde udfører et Sekretariat, der ledes af Direktøren og raader over 5 Ingeniører og 9 Kontor-medhjælpere.

Vedrørende Komitéens Virksomhed skal følgende fremhæves:

Udvalget for regelmæssig Inspektion leder Brandværensinspektionen, der omfatter 330 Virksomheder med 1268 Inspektionsbesøg i 1938. Der gives af Forsikrings-selskaberne en Rabat paa 5 pCt. af Præmien, naar Inspektionen afgiver Erklæring om, at allerede trufne Sluknings- og Brandsikkerhedsforanstaltninger er i god og driftssikker Stand. Paa Foranledning af nogle paa Landet interesserede Brandforsikrings-selskaber er det taget op til Undersøgelse, om Inspektionen lader sig overføre til store Gaarde.

Udvalget til Organisation af Brandsikkerhedsforanstaltninger i Byerne, hvori bl. a. Købstadforeningen, Tarifforeningen, Politimesterforeningen, Købstædernes Brandforsikring og Brandinspektørforeningen er repræsenteret, har til Opgave at støtte Bybrandvæsenene,

navnlig ved den Omorganisation, der følger med Anskaffelse af automobile Redskaber. Der foretages af et Udvalg Rejser, ved hvilke Udvalget efter forudgaaende Aftale med Byens Brandinspektør, men dog uanmeldt, kommer til Byen og alarmerer Brandvæsenet til Kontrol af dettes Effektivitet. Iøvrigt ydes vederlagsfri Assistance ved Omorganisation af Brandvæsen, Indkøb af Brandredskaber etc.

Udvalget for Organisation af Brandsikkerhedsforanstaltninger paa Landet, hvori Landboforeningerne, Sogneraadforeningerne, Forsikringsselskaberne, Politimesterforeningen, Brandinspektørforeningen m. fl. er repræsenteret, har bistaaet Justitsministeriet ved Udarbejdelsen af de i Henhold til den ny Brandpolitilov for Landet udarbejdede administrative Bestemmelser — 70 —80 Bekendtgørelser, Cirkulærer m. v. Landudvalget holder sig underrettet om Udviklingen ved aarlige Rejser til de forskellige Amter og yder vederlagsfri Raadgivning til Amter, Politimestre m. v. Endelig udgiver Udvalget Bladet »Brandvæsenet paa Landet«, som hver Maaned i 11,500 Eksemplarer gratis sendes til alle Brandmyndigheder, og afholder Kursus for Landbrandvæsener, hidtil ialt 195 med ca. 16,000 Deltagere.

Udvalget for brandtekniske Undersøgelser, der har nedsat 6 Underudvalg, arbejder paa en Række Opgaver, saaledes Imprægnering af Brandslanger, Slukningsmidler, Undersøgelser af Flagermuslygter, brandfarlige Vædsker, Bygningsmaterialer og Imprægneringsmaterialer. Om Undersøgelserne er udsendt 7 »Brandtekniske Meddelelser«. Endelig udfører Komitéen et betydeligt Propaganda- og Oplysningsarbejde ved Afholdelse af Brandværnsudstillinger, Brandværnskursus, Forelæsninger, Udarbejdelse af Propagandabøger og Offentliggørelse af

Domme og Bødeforlæg vedrørende Uforsigtighedsbrande. Særlig skal fremhæves, at Komitéen til 325 Skoler har udsendt ca. 30,000 Pjecer etc. med dertil hørende Arbejdsbøger. De udarbejdede Arbejdsbøger indsendes til Bedømmelse og Præmiering med Bogpræmier. Endvidere har Foreningen medvirket ved Udarbejdelsen af 6 Serier illustrerede Brandværnsregler i 1,250,000 Skrive- og Regnehæfter samt Tegneblokke, som navnlig anvendes i Byskoler, og ved Udarbejdelse af Brandværns- og Elektricitetsregler, der er optrykt i det af Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger udsendte aarlige Oplag af ca. 300,000 Skrive- og Regnehæfter. Propaganda udføres tillige gennem Lysbilleder, der udsendes til Skolerne, ligesom Arbejdet med Udsendelse af Brandværnsfilm er paabegyndt. Skolepropagandaen sker i Samarbejde med Statsskolekonsulenten og Forældreraadenes Landsforening.

Foreningens økonomiske Virksomhed er baseret paa Honorarer, hovedsagelig fra den regelmæssige Brandværnsinspektion, og Tilskud fra Staten, Kommuner, Forsikringselskaber, Industrivirksomheder m. m.

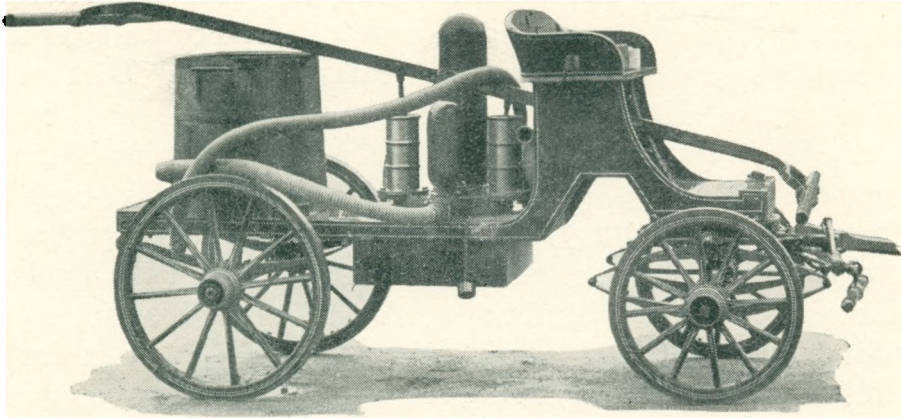
— — —

d. *Slukningshjælpen paa Landet.*

Arbejdet for at skabe en effektiv Slukningshjælp paa Landet maatte paa et tidligt Tidspunkt melde sig som en Hovedopgave for Forsikringselskaberne, og med de stadig voksende Brandskader efter Aarhundredskiftet trængte Spørgsmaalets Løsning sig paa med stigende Styrke.

De tekniske Betingelser for en Forbedring af Slukningshjælpen skabtes paa samme Tidspunkt ved Motor-driftens Fremtrængen, og det er naturligt, at Brandfor-

sikringerne støttede Kommunernes Anskaffelse af de dyrere Motorsprøjter med Tilskud. Saaledes ydede Østifternes Brandforsikring allerede i 1906 Tilskud til Gentofte Brandvæsens Forbedring, og tilsvarende Hjælp er i de følgende Aar ydet en Række Kommuner. Brand-

Landsbysprøjte fra 1890.

forsikringen har her fulgt samme Linje som de andre store Brandforsikringsselskaber, der herved har vist deres gode Vilje til at yde deres økonomiske Bidrag til Sagens Løsning, og Værdien af denne Støtte er ogsaa almindelig anerkendt.

Men det er klart, at Opgaven er af saa omfattende Karakter, at den kun kan løses tilfredsstillende ad Lovgivningsvejen og paa samfundsmæssig Basis. Dette var allerede fastslaaet i Brandpolitiloven af 2. Marts 1861, hvorved den Hovedgaardsejere hidtil paahvilende Pligt til at holde Sprøjter overførtes til Kommunerne, men Reglerne var daarligt udformede, idet Kommunen kun havde Pligt til at anskaffe Sprøjte, saafremt Sogneraadet ansaa det for nødvendigt — Afgørelsen var dog underkastet Amtsraadets Skøn — og de var endnu daarligere

efterlevede. Det maatte da blive en Hovedopgave for den nye Brandpolitilov at løse dette Spørgsmaal i Overensstemmelse med Tidens Krav.

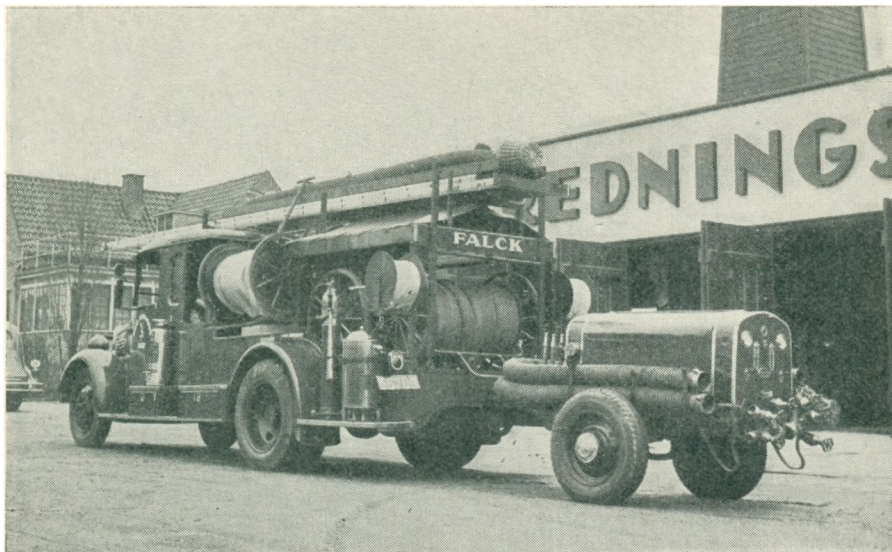
Udformningen af Reglerne i Kap. 3 om Brandvæsenet, Brandredskaber og Vandforsyning i den gældende Brandpolitilov af 31. Marts 1926 blev af Justitsministeriet overdraget den daværende Formand for Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber, Direktør Tronier, og Københavns Brandchef, Mülertz, der ved Arbejdets Udførelse assisteredes af Brandværns-Komitéens Landudvalg. Den i Henhold til Loven udfærdigede Normalbrandvedtægt og Instruks for Brandkorps paa Landet udarbejdedes af Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber og Brandværns-Komitéen i Foreningen. Der er igennem dette Arbejde skabt lovteknisk tilfredsstillende Regler om Slukningshjælpen paa Landet. Loven fastslaar som Grundregel, at det paa-hviler enhver Kommune at organisere og opretholde et Brandvæsen, som under Hensyn til Udstrækningen og Arten af Bebyggelsen i Kommunen, Befolkningstætheden m. m. er i Stand til at yde et forsvarligt Rednings- og Slukningsarbejde. Derefter gives Regler om Brandvedtægtens Indhold, om Brandkredse, om Brandmandskab, om Brandredskaber, om Vandsteder og om Brandhaner.

Ved Lovens Gennemførelse har Brandværns-Komitéen ydet en højst værdifuld Bistand, dels ved Udarbejdelsen af de fornødne administrative Regler, dels ved Organisationen af de lokale Brandvæsener og dels ved regelmæssige Amtsrejser, hvor de lokale Brandvæsener inspiceres, og Forholdene drøftes med Amter, Politimestre, Sogneraadsformænd, Brandfogeder m. v.

Loven giver Hjemmel for, at en Landkommune kan fritages for Opretholdelsen af den større Slukningshjælp

— navnlig Anskaffelse af Motorsprøjter —, naar der træffes Aftale om saadan Hjælp med en Købstadkommune eller en anden Landkommune eller med et privat Brandvæsen.

Denne Bestemmelse har navnlig faaet praktisk Betyd-

Automobilsprøjte fra 1938.

ning gennem de af afd. Direktør Sophus Falck oprettede Zone-Brandvagter. Det af Direktør Falck i 1906 oprettede Redningskorps havde oprindeligt kun til Opgave at udføre Redningsarbejde under Ildebrand og samarbejdede i denne Egenskab med Københavns Brandvæsen. Allerede i 1909 oprettedes en Afdeling for Inspektion af Slukningsmateriel og for Afholdelse af Brandøvelser en eller flere Gange aarlig paa Slotte, Gaarde, Fabriker, Hospitaler og Sanatorier. I 1922 oprettedes de første private Entreprise-Brandvagter. Der anskaffedes et Antal Sprøjter, som blev udstationeret i Landkommunerne.

Hvert Sted blev udvalgt en paapasselig Mand — en Smed eller Mekaniker —, som havde Sprøjten staaende og rykkede ud ved Ildebrand. Han havde yderligere en eller to Mand med sig, som forstod at betjene Sprøjten. Sprøjterne var Paahængssprøjter. Naar en saadan Brand-

Brand- og Redningsstation i Ringe.

vagt var oprettet, blev der sluttet Kontrakt med en Række Kommuner i Omegnen, gennemgaaende i indtil 15 Kilometers Afstand fra Brandvagten. Disse Kommuner var den Zone, Sprøjten skulde betjene. Kommunerne betalte 10—12—15 Øre om Aaret pr. Indbygger for Brandsluknings-Overenskomsten. De første Aftaler oprettedes dels paa Fyn og dels med en Række københavnske Op-landskommuner. Redningskorpset er nu Brandvæsen for praktisk talt alle fynske Landkommuner. Omkring 1925—1926 blev der oprettet et stort Antal Brandvagter i Jyl-

land. Ved Udgangen af Aaret 1938 havde Falcks Redningskorps Brandsluknings-Aftaler løbende med ialt 675 Landkommuner. Foruden for Brandvagternes Udrustning med Materiel sørgede Redningskorpset for Brandmandskabets Uddannelse, idet der i 1923 oprettedes en Brand- og Redningsskole paa Amager. I de senere Aar er Udviklingen fortsat derhen, at Brandvagterne afløses af egentlige Brandstationer, der samtidig er Redningsstationer. Paa disse Stationer ansættes fast Vagtmandskab, saaledes at Udrykning kan ske øjeblikkelig Døgnet rundt. I 1938 var der ialt oprettet 82 Brand- og Redningsstationer, foruden at der stadig bestod 27 Brandvagter, saaledes at der ialt opretholdtes 109 Brandstationer Landet over. Stationerne betjenes af 600 faste Funktionærer, og Slukningsmateriellet bestaar af 71 Automobil-Motorsprøjter og 74 Paahængs-Motorsprøjter. Desuden bestaar Vognparken af ca. 250 andre Køretøjer, Ambulancer, Redningsautomobiler med Kran m. m. Alle senere byggede Sprøjter er forsynede med Vandtank og Skumslukningsanlæg. Kontrakt med Kommunerne afsluttes højst for en 10-aarig Periode, idet dette er den længste Tid, der kan regnes med til Udskiftning af Materiellet.

Udrykningen til Brand er organiseret paa følgende Maade:

Der træffes Aftale med Telefoncentralen i Kommunen om at afgive alle Brandmeldinger til Stationens Telefonnummer. Her staar Motorsprøjten udrykningsklar og sendes afsted, saasnart Brandmelding indløber. Den føres frem af 2—3 Mand, eftersom de enkelte Aftaler lyder. Dette Mandskab kommer saaledes meget hurtigt til Brandstedet og begynder straks Slukningsarbejdet samt Livredningsarbejde, hvis Mennesker eller Dyr er i Fare.

Samtidig hermed foretages hjemme paa Falck-Stationen de nødvendige Alarmeringer af den kommunale Brandvæsensleder (Brandinspektør eller Brandfoged), af Politi og af Brandmandskabet. Er Branden af nogen som helst Betydning, tilkaldes endvidere straks Hjælp fra de nærliggende Falck-Stationer. Brandmandskabets Alarmering foregaar paa forskellig Maade, eftersom det er aftalt med de enkelte Kommuner, oftest telefonisk, men undertiden ogsaa med Alarmklokker eller Sirener. Der er ogsaa forskellige Regler for Transporten til Brandstedet, men under alle Omstændigheder er der udarbejdet en Plan herfor, som de paagældende er fortrolige med, og som bevirker, at hele Alarmberedskabet fungerer uden Forsinkelse. Naar Kommunens Brandvæsensleder ankommer til Brandstedet, har han Kommandoen.

Som anført tilkaldes Nabo-Stationerne øjeblikkelig efter Brand-Alarmeringen, hvis man ikke véd, at det er en ganske ubetydelig Brand, men skulde det ikke være sket, tilkaldes denne Hjælp, saasnart det ønskes af Kommunens Brandinspektør eller Brandfoged, eller saasnart Redningskorpsets Leder ser, at mere Hjælp er fornøden. Stationerne ligger saa tæt sammen, at der meget hurtigt kan være en Række Sprøjter tilstede.

Da Landkommunens Brandvæsensleder har Ret til at kræve Falcks ekstra Slukningshjælp, naar han ønsker det, og da det er en kontraktlig Aftale, at saadan ekstra Hjælp ikke medfører nogen Udgift for Kommunen, er der ingen Fare for, at Tilkaldelsesretten ikke skal blive benyttet, men som anført sker det praktisk talt altid paa Korpsets eget Initiativ.

Der er ingen Tvivl om, at der fra Redningskorpsets Side er ydet et overordentligt værdifuldt Bidrag til Fremme af Brandslukningshjælpen paa Landet. Løsningen af

dette Spørgsmaal har altid stødt mod de økonomiske Vanskeligheder. Mange Landkommuner har, navnlig naar Antallet af Brande i Kommunen var ringe, været uvillige til at ofre noget videre paa Brandvæsenet. Selvom Viljen har været til Stede, har i mange Tilfælde Kommunens økonomiske Forhold gjort det umuligt at opretholde et tilfredsstillende Brandvæsen. Gennem de for Redningskorpsets Assistance fastsatte Takster, der fastlægges under Hensyntagen til, at Stationen ogsaa har andre Indtægtskilder som Redningsarbejde, Sygetransport etc., er de økonomiske Vanskeligheder ryddet af Vejen. Taksterne er saa lave, at Brandslukningsudgifterne nu er overkommelige for alle Kommuner.

Om Brandslukningshjælpens Effektivitet er der heller ingen Tvivl. Navnlig skal fremhæves Værdien af den hurtige Udrykning. Det gælder for Ildebrandes Bekæmpelse frem for i noget andet Tilfælde, at hurtig Hjælp er dobbelt Hjælp. Under Redningskorpsets Udrykning sker intet kostbart Tidsspilde ved Indhentning af lokale Myndigheders Bestemmelse om Udrykningens Nødvendighed, Drøftelse af Udgiftsspørgsmaalet etc. Brandmateriel og Brandmandskab er af lige fortrinlig Kvalitet. Forsikringsselskaberne har gennem lang Tid paaskønnet den private Slukningshjælps Effektivitet. Paaskønelsen giver sig Udslag i, at Selskaberne udover det af Kommunerne ydede Vederlag honorerer Redningskorpsets Udrykning i hvert enkelt Tilfælde efter et Skøn over det ydede Arbejdes Omfang, afholdte Udgifter og Redningsarbejdets Betydning. Der følges den Fremgangsmaade, at Redningskorpset efter hver stedfunden Udrykning sender en Opgørelse til Forsikringsselskaberne. Opgørelsen er foretaget efter bestemte Takster, saaledes at Beløbet fordeles med en Tredjedel paa Kommunen

som svarende til Abonnementsudgiften, en Tredjedel paa Bygningsbrandforsikringen og en Tredjedel paa Løsøreforsikringen. Selskaberne fastsætter derefter Honoraret efter det foran angivne Skøn. Der er ingen Pligt

Zone-Redningsstation i Frederikssund.

for Selskaberne til at betale, men Betaling kan som alt overvejende Regel paaregnes.

Foruden Falcks Redningskorps arbejder ogsaa Zone-Redningskorpset med Brandslukningshjælp i Landkommunerne. Arbejdet følger samme Linjer som foran er beskrevet for Falcks Redningskorps. Zone-Brand-Vagterne er oprettet i Aarene 1926—1928 og har alle Overenskomst med en Række Landkommuner. Der findes paa Sjælland 5, paa Lolland-Falster 4 og paa Bornholm 2 Brandvagter. De er udstyret med en Brandsprøjte — enkelte med 2 — med en Ydeevne paa 1000 M/L og ca. 1000

Meter Brandslange, mekanisk Skumsprøjte, Røgmasker, Haandsprøjter og kemiske Ildslukkere.

I de seneste Aar har der hovedsagelig indenfor Brandteknikeres Kreds været fremsat Betæneligheder over den stedfindende Udvikling, hvorved Brandslukningstjenesten mere og mere overlades til det private Entreprisebrandvæsen. Kritiken har navnlig taget Sigte paa de private Brandvæseners Overtagelse af Slukningshjælpen i Byerne. Saaledes havde Falcks Redningskorps ved Udgangen af 1938 afsluttet Overenskomst med 17 Købstæder, hvoraf enkelte større Købstæder. I 1939 er sluttet Overenskomst med Esbjerg Købstad. Der henvises fra Kritikernes Side til, at Brandslukningstjenesten stiller saa store Krav baade til Brandmateriel og Brandmandskab, at Opgaven kun kan løses paa fuld tilfredsstillende Maade af det offentlige, og at hele den brandtekniske Byggekontrol afsvækkes, naar den og Slukningstjenesten ikke er underlagt samme Organer. Det offentliges Overtagelse af Brandslukningstjenesten paa staas at kunne give en mere systematisk Ordning, naar Brandværnsopgaverne løses under eet for hele Landet.

Spørgsmaalet, der antagelig i en nærmere Fremtid vil blive Genstand for Undersøgelse fra Myndighedernes Side, skal ikke her uddybes. Det bør dog fra Østifternes Brandforsikrings Side understreges, at der af de private Entreprisebrandvæsen er ydet en for-tjenstfuld Indsats i Brandslukningshjælpen paa Landet, saaledes som Foreningen af gensidige danske Brandforsikringselskaber har udtrykt det, at den betydelige Nedsættelse af Brandforsikringspræmien, som Selskaberne har gennemført siden 1922, ikke vilde have været mulig uden den gennem Entreprisebrandvæsenene stedfundne Forbedring af Brandslukningsvæsenet.

e. *Brandpolitilovgivningen.*

Indenfor Brandforsikringsselskaberne har man altid været klar over, at en god Brandpolitilov er den første Betingelse for, at Kampen mod de store Brandskadetab kunde føres med Held. Allerede paa et tidligt Tidspunkt gik man ind for en Revision af Brandpolitiloven af 2. Marts 1861, og Revisionskravene tog til i Styrke, efterhaanden som Brandskaderne voksede.

Den første fælles Aktion foretoges af Brandforsikringsudvalget af 1901, der den 28. November 1901 rettede Henvendelse til Regering og Rigsdag om Revision af Brandpolitiloven. Fornyet Henvendelse foretoges af Brandforsikringsudvalget af 1909, ligesom det af Justitsministeriet i 1911 nedsatte Udvalg til Overvejelse af en Nyordning af Brandforsikringsvurderingerne efter indhentet Tilladelse fra Ministeriet optog Spørgsmaalet om en Revision af Brandpolitiloven og i sin i 1917 afgivne Betænkning fremkom med Forslag i saa Henseende.

Derefter arbejdede Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber med Spørgsmaalet baade i Pressen, overfor Amdraads- og Sogneraadsforeninger og ved Forhandlinger med Ministeriet.

Naar den saa haardt tiltrængte Revision af Brandpolitiloven først gennemførtes ved Loven af 31. Marts 1926, skyldtes det ikke manglende Interesse hos Justitsministeriet, som til fulde var klar over Spørgsmalets samfundsmæssige Betydning, men Modstand fra Rigsdagen, som var betænkelig ved at paalægge Landboerne de nødvendige forøgede Udgifter under Hensyn til de vanskelige økonomiske Forhold og var ugunstig stemt overfor de Indgreb i det kommunale Selvstyre, som Revisionen maatte medføre.

Brandpolitiloven af 31. Marts 1926 var et betydeligt

Fremskridt, og der er, som det fremgaar af det foranstaaende, af de i dette Kapitel omhandlede Institutioner udført et værdifuldt Arbejde til Lovens Gennemførelse.

Det er dog klart, at de siden Brandpolitilovens Ikrafttræden indhøstede Erfaringer særlig gennem de nævnte Institutioners Arbejde maatte rejse Spørgsmaalet om Gennemførelse af yderligere Forbedringer. I de sidste Par Aar er der af Dansk Brandværns-Komité og Brandforsikringsnævnet til Justitsministeriet rettet forskellige Henvendelser om Ændringer i Brandpolitiloven. Disse Henvendelser, der er under Overvejelse i Ministeriet, gaar, bortset fra en Række tekniske Ændringer, der tildels betyder Lempelser i de gældende Regler, navnlig ud paa følgende:

Den i 1936 stedfundne Brand i et Husmandssted i Klarup, der kostede 6 Børn Livet, og Hotelbranden i Helsingør rejser Spørgsmaalet om skærpede Bestemmelser om den bygningsmæssige Indretning af Hoteller og Beboelsesrum.

Spørgsmaalet om den rette Ordning af Skorstensfeining og Brandsyn har altid haft Brandforsikringssekskabernes Interesse, hvilket følger af de betydelige Tab, som Brandaarsags-Statistikken viser ved mangelfuld Vedligeholdelse af Skorstene, Ildsteder o. s. v. Man har ogsaa tidligt taget sit Standpunkt i dette Spørgsmaal, saaledes som det fremgaar af Indstillingen fra Brandforsikringsudvalget af 1901, nemlig Indførelse af autoriserede faguddannede Skorstensfejere, som ved Siden af Skorstensrensningen skulde foretage Brandsynet. Ved Brandpolitiloven af 31. Marts 1926 indførtes vel faste Skorstensfejere, men der stilles i Loven ikke Krav om Faguddannelse, og det staar stadig vedkommende Ejer frit paa eget Ansvar at foretage Skorstensrensning og

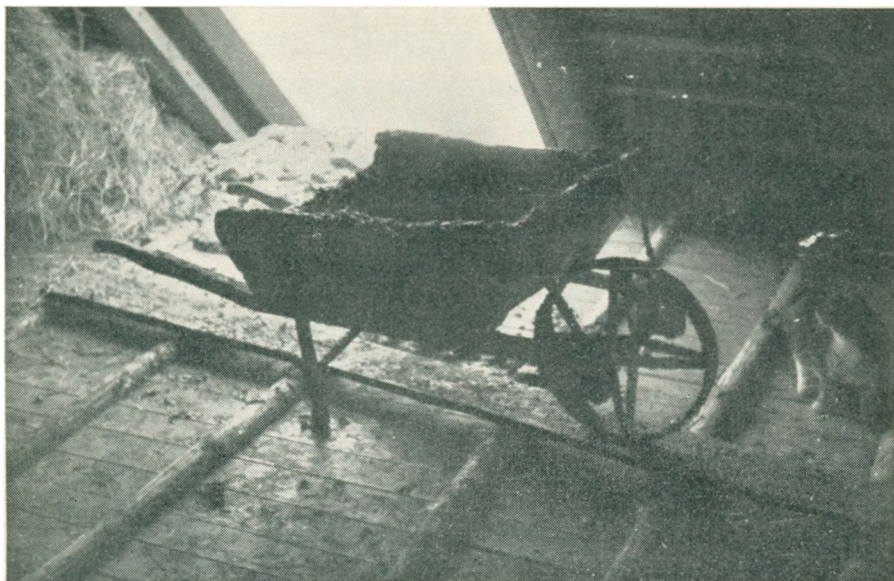
Udbrænding. Brandsynet er vel ved Loven henlagt til den faste Skorstensfejer, men han skal gøre Indberetning herom til Brandfogden, som en Gang aarlig skal efterse de af Skorstensfejeren førte Kontrolbøger. Dette byrdefulde Arbejde anses som den væsentlige Aarsag til, at Brandfogderne, naar deres 3 Aars Funktions-tid er udløbet, begærer sig fritaget for Hvervet, hvilket er uheldigt af Hensyn til Slukningstjenesten. Brandfogdens Eftersyn er dernæst upaakrævet, naar Skorstensfejeren er faguddannet.

Erfaringerne efter Lovens Ikrafttræden viser, at de lokale Myndigheder bortset fra ganske enkelte Amter foretrækker faguddannede Skorstensfejere. Der er dernæst gennem Brandforsikringsnævnets Arbejde iagttaget, at Eftersynet og dermed Rettelsen af Mangler ved Ildsteder etc. er langt mere effektiv, hvor Arbejdet udføres af faguddannede Skorstensfejere. Hertil kommer, at den tekniske Udvikling efter Brandpolitilovens Ikrafttræden har medført en Række Forskrifter, hvis Efterlevelse kun kan kontrolleres af Fagfolk. Fra Brandforsikringsselskabernes Side er der derfor et stærkt Ønske om yderligere Udbygning af de faguddannede Skorstensfejeres Stilling.

Ordningen af Garagespørgsmaalet har siden 1916 staaet paa Forsikringsselskabernes Program, og Spørgsmaalet har gentagne Gange været rejst overfor Myndighederne, men uden Resultat. Ogsaa ved denne seneste Henvendelse om Ændringer i Brandpolitiloven, er Spørgsmaalet medtaget.

Endelig er der Husdyrbrandene. Brandpolitiloven af 31. Marts 1926 indfører vel en Række Beskyttelsesforanstaltninger med Hensyn til Staldrum, men disse gælder kun Nybygninger, idet man er vejet tilbage for Be-

kosteligheden ved Forbedringer af ældre Staldrum. Ved nogle af Foreningen til Brandbeskyttelse af Dyr paa Foranledning af Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber og for dennes Bekostning foretagne Forsøg har det imidlertid vist sig, at Brandbeskyttelse

Lerlægning paa Træloft.

af ældre Staldrum kan foretages for en forholdsvis ringe Udgift. Forsøgene — ialt 10 — er foretaget fordelt over Landet og gaar ud paa at belægge Trælofter over Stalde med et Lerlag af mindst 5 Centimeters Tykkelse. Denne Fremgangsmaade har været kendt over 50 Aar, men naar man ikke i Landbokredse har gjort større Brug af Metoden, skyldes det Frygten for, at kun faa Loftskonstruktioner vilde være i Stand til at taale den Ekstra-belastning, som Lerlaget betyder, og at Arbejdets Udførelse vilde være forbundet med mærkbare Omkostninger. Begge Paastande modbevises gennem Forsøgene.

Til disse er i de fleste Tilfælde benyttet Lofter, der har haft en Alder af over 40 Aar, og som var saa skrøbelige, at det var forbundet med Fare for at træde igennem ved at lade et Menneske betræde dem. Kun meget faa Lofter behøvede Understøtning i Form af Stolper. Iøvrigt gøres Loftsgulvet stift ved at paaslaa Lægter eller ganske flade Granrafter, der hjælper Loftsbrædderne med at bære Belastningen. Loftet inddeles ved dette Arbejde i en Række Felter, der har en Bredde af 35—50 cm, alt efter hvor gode Loftsbrædderne er. Dernæst maa Staldlemmen sikres ved Paaslaaen af en galvaniseret Jernplade. Ler haves som Regel paa Ejendommen, og Arbejdet kan i hvert Fald til dels udføres af Gaardens egne Folk. Forsøgene viser, at Lerloftet kan frembringes for en Pris af under 1 Kr. pr. Kvadratmeter, naar alle Omkostninger medregnes. Dette vil sige, at et Loft paa 150 Kvadratmeter, hvilket svarer til et Staldrum med ca. 30 Køer, kan udføres for under 150 Kr. Foruden Brandsikkerheden byder Lerloftet den Fordel, at Lerlaget gennem Sprækkerne mellem Brædderne optager Fugtigheden fra Stalden og hindrer Støv fra Loftet i at drysse ned i Stalden.

Forsøgsresultaterne er nu indsendt til Justitsministeriet, og fra Brandforsikringsselskabernes Side nærer man Haab om, at man ad denne Vej kan begrænse de mange Husdyrbrande, hvorved aarlig omkommer henved 7000 Husdyr.

INDHOLD

	Side
Kapitel 1: Foreningens Stiftelse	7
Kapitel 2: Foreningens Organer og Administration	24
Kapitel 3: Brandforsikringens Udvikling.....	48
Kapitel 4: Brandværnsarbejdet.	
a. Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber	74
b. Det af danske Bygningsbrandforsikringer paa Landet oprettede Nævn	80
c. Dansk Brandværns-Komité	83
d. Slukningshjælpen paa Landet	86
e. Brandpolitilovgivningen	96